Slovenské pohrebníctvo

SAPaKS
Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb

magazín nielen pre profesionálov

I/ 2018

nepredajné

Publikované pod záštitou Slovenskej asociácie pohrebných a kremačných služieb

ISSN 1339-2131

Pohrebiská sveta - Jeruzalem

Výstava TANEXPO 2018 Bologna

Hrobka 151 Habsburgovcov vo Viedni

Systém obhliadania mŕtvych sa na Slovensku mení

Úvodník

šéfredaktora Ladislava Stríža

Vážení čitatelia,

Náš magazín už vychádza sedem rokov a jeho cieľom je hlavne odborne informovať verejnosť o veciach, ktoré súvisia s problematikou pohrebníctva na Slovensku, čo sa nám aj v konečnom dôsledku darí realizovať.

To, že pohrebníctvo a správa cintorínov je trocha v pozadí diania vecí okolo nás a o smrti nechceme v tejto uponáhľanej spoločnosti ani počuť, prináša situácie, pred ktoré sa dostávame náhle a takpovediac dvomi nohami. Za tých sedem rokov sme v magazíne publikovali vyše 600 odborných článkov a komentárov. Tie sme následne uverejnili aj v internetovej forme na našom portáli. Traduje sa, že v živote človeka prichádza k výrazným zmenám pravidelne po siedmych rokoch. Ani my s našim magazínom sa tomu nebránime.

Je potrebné posunúť sa ďalej a prispôsobiť sa neustálemu zvyšovaniu náročnosti komunikačných technológií dnešnej doby. Aj naša redakcia sa rozhodla, že pristúpime k inej forme komunikácie s verejnosťou, a to modernou formou – zasielaním PDF formátov do vašej elektronickej pošty.

Nebolo to jednoduché rozhodovanie, lebo tlačová forma nášho magazínu bola predsa len tou starou dobrou klasikou. No najväčším dôvodom, ktorý nás viedol k zmene, bola novinka – videotvorba (reportáže, rozhovory, zaujímavosti a aktuality) a tú jednoducho do klasického tlačeného formátu nedostaneme.

Aj preto sme pristúpili k rozsiahlej rekonštrukcii portálu www.pohrebnictvo.sk, kde už onedlho v novej podobe nájdete nielen všetok jeho doterajší obsah, ale aj nové videá, ktoré si, ako sme podľa prieskumu zistili, rado pozrie čoraz viac návštevníkov.

Čas a hlavne naši čitatelia nás po rokoch presvedčili, že o problematiku pohrebného priemyslu majú záujem, o čom svedčí množstvo korešpondencie a otázok týkajúcich sa praktického života i otázok okolo posledných vecí. Je to pre nás povzbudenie a dáva nám to nové sily do našej ďalšej práce.

Mestá a obce sa v tejto oblasti musia popasovať aj s problematikou právneho charakteru, či už ide o pochovanie, dovoz zosnulých zo zahraničia alebo prevádzkovanie cintorínov. Chceme naďalej zostať s našimi príspevkami len v odbornej a profesnej rovine, ale pritom aj objektívne poukazovať na nedostatky, ktoré sú pomerne často prezentované verejnosti skreslene. Dúfam, že novou formou a množstvom obrazovej dokumentácie zaujmeme vašu pozornosť a zostanete našim čitateľom aj naďalej.

Ladislav Stríž

Slovenské pohrebníctvo - štvrťročník,
ročník VIII., číslo I, jar 2017

Vydavateľ
SAPaKS, Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb
Trojičné námestie 12, 821 06 Bratislava
IČO: 30869421

Šéfredaktor
Ladislav Stríž

Redakcia
PhDr. Marcel Lincényi, PhD., Pavel Ondera, Mgr. Zuzana Dinková, Mgr. Zuzana Voštenáková, Mgr. Pavol Ičo

Stáli prispievatelia
doc. PhDr. Margita Jágerová, PhD., Jaroslav Šleboda

Grafika & design
Pavel Ondera

Fotografie
Pavel Ondera

Obálka
Jeruzalem - cintorín
foto Jaroslav Šleboda

Kontakt
+421 903 716 024
+421 903 756 679
www.pohrebnictvo.sk
e-mail: sapaks@sapaks.sk
e-mail: pohrebnictvo@pohrebnictvo.sk

Registrácia
MK SR č. EV 4257/11
ISSN 1339-2131

Partneri a sponzori
TOPA s.r.o., www.topa.sk
LAuK s.r.o., www.lauk.sk

Znak dvojjazyčného obsahu na obálke

Výber z obsahu

Košické sídliskové cintoríny
Alarmujúci je však stav židovských náhrobkov na pohrebisku. Nachádzam ich poškodené, pováľané po zemi, husto zarastené a posiate odpadom. Medzi ďalšie nedostatky, ktoré narúšajú dôstojnosť cintorína...
str. 4 - 5

Systém obhliadania mŕtvych sa zmenil
Kým nie je ukončené verejné obstarávanie a nie je účinná zmluva s organizátorom, úrad je zo zákona povinný komplexne zabezpečiť vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel na základe rozpisu tak...
str. 10 - 11

TANEXPO 2018 - Bologna
To, že si treba osvojiť niektoré novinky z tejto oblasti a preniesť ich na Slovensko, je na prvý pohľad jednoduché. Finančné pomery a kúpyschopnosť obyvateľstva na Slovensku a Taliansku sú úplne odlišné...
str. 12 - 13

Počasie a jeho vplyv na úmrtnosť
Náhle zmeny počasia a barometrického tlaku podľa vedcov výrazne ovplyvňujú náš telesný a psychický stav. Negatívny vplyv na naše zdravie majú vysoké horúčavy, ale problémom sú aj nízke teploty či znečistené ovzdušie...
str. 14 - 15

Hrobka Habsburgovcov vo Viedni
Západne od Karolovej hrobky sa nachádza rokoková sála s kopulou ozdobenou freskami. V centrálnej časti dominuje sarkofág s pozostatkami Márie Terézie a jej manžela. Hneď vedľa sú pochované...
str. 16 - 17

Tajomstvá Izraelských pohrebísk
Práve Safed bol centrom kabalizmus, teda vyznávania židovského mysticizmu. Kým teoretický kabalisti usilovali o poznanie, praktici sú spájaní z kozmológiou, mágiou a snahou o urýchlenie príchodu Mesiáša na zem...
str. 20 - 27

Nemáte dedičov?
Dedičské konanie je súdnym konaním, prináleží do právomoci súdov, ktorý vykonaním úkonov v konaní o dedičstve poverí notára ako súdneho komisára. V dedičskom konaní platí zásada oficiality, to znamená...
str. 30 - 31

Posledná vôla
Čo všetko potrebujete doložiť notárovi k spísaniu závetu? Obvykle stačí podľa Petra Dancziho predložiť občiansky preukaz a údaje dedičov. Ak však nechcete odkázať celý svoj majetok dedičom, ale chcete ho rozdeliť, je vhodné...
str. 32 - 33

Košické sídliskové cintoríny 2.

V minulom diely nášho seriálu sme sa pozreli na košické sídliskové cintoríny v Barci, Šebastovciach, Poľove, Kavečanoch, Ťahanovciach, Košickej Novej Vsi, vo Vyšnom Opátskom a v Myslave. Tentoraz si priblížime ďalšie pohrebiská v okrajových mestských častiach Krásna, Sídlisko Ťahanovce, Lorinčík a Šaca.

Cintorín v mestskej časti Krásna

V Krásnej sa pochovávalo prinajmenšom od 12. storočia, keď tu existoval benediktínsky kláštor, po prvý raz spomenutý v písomnosti z roku 1143. Územie tejto mestskej časti pôvodne tvorili dve dediny – Abaszéplak a Széplakapáti, ktoré splynuli až po druhej svetovej vojne. Ku Košiciam však bola Krásna pričlenená ešte neskôr, v roku 1976.

Miestny cintorín je rozľahlý, vcelku upravený a vzhľadom na možnosť požičať si plastové krhly na vodu a metličky so smetníkom zo skrinky na náradie, nezvyčajne ústretový. Súčasťou krásňanského cintorína je kalvínska časť, ktorú možno spoznať podľa znaku kalicha na náhrobných kameňoch, ako aj židovská sekcia situovaná v blízkosti Domu nádeje.

Azda najväčšou zaujímavosťou pohrebiska je zrekonštruovaná šľachtická hrobka barónov Meškovcov v tvare sarkofágu z roku 1780. Odpočíva v nej Jozef I. Meško (1742 – 1789) a jeho syn Anton, ktorý umrel 30. mája 1818 v tunajšom kaštieli na tuberkulózu. Hrobka je zapísaná v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR a jej význam zdôrazňuje skutočnosť, že predstavuje jediný známy hrob členov rodiny Meško. Okrem Jozefa I. Meška, ktorý inicioval najväčšiu prestavbu krásňanského kaštieľa v klasicisticko-empirickom slohu, tu však miesto svojho posledného odpočinku našla aj ďalšia významná osobnosť – otec Michal Lacko (1920 – 1982), profesor Gregoriánskej univerzity a pápežského východného inštitútu v Ríme.

Hroby kalvínov na cintoríne v MČ Košice – Krásna.
Foto autor článku.

Šľachtická hrobka na cintoríne v MČ Košice – Krásna.
Hore: Kalvínska časť cintorína v MČ Košice – Krásna

Návštevníkov cintorína v Krásnej tiež môžu zaujať kalvínske hroby, najmä tie zo začiatku 20. storočia. Na cintoríne taktiež nájdete pomerne rozsiahle nezastavané plochy, či okrasné lampy, ktoré dodávajú tomuto pietnemu miestu historický nádych.

Alarmujúci je však stav židovských náhrobkov na pohrebisku. Nachádzam ich poškodené, poväľané po zemi, husto zarastené a posiate odpadom. Medzi ďalšie nedostatky, ktoré narúšajú dôstojnosť cintorína, tiež patria kôpky zeminy, rozbité kríže a staré betónové kvetináče v okrajových častiach, či zhrdzavená plechová búda neďaleko kalvínskych hrobov.

Cintorín v mestskej časti Sídlisko Ťahanovce

Výstavbu Sídliska Ťahanovce začali 18. mája 1984. Názov sídliska bol prevzatý od susednej mestskej časti, ktorá sa stala súčasťou Košíc v roku 1968. Lenže zatiaľ, čo sú Ťahanovce bývalou samostatnou obcou prinajmenšom od čias 13. storočia, na sídlisku Ťahanovce žijú Košičania iba od roku 1989. História cintorína v tejto mestskej časti je však o niečo dlhšia a súvisí s vybudovaním krematória, umiestneného na okraji sídliska pri diaľnici do Prešova. Košické krematórium bolo otvorené v roku 1982 ako v poradí 17. zariadenie tohto druhu v celom vtedajšom Česko-Slovensku a zároveň 3. na Slovensku (dovtedy sa u nás nebožtíci spaľovali iba v Bratislave a Banskej Bystrici).

Na pohrebisku je umiestnený urnový háj a pútavá, i keď depresívne pôsobiaca plastika od známeho košického

Plastika „Sám“ od sochára Jána Mathého na cintoríne pri košickom krematóriu.

Hlavný kríž na cintoríne pri košickom krematóriu.
Hore: Cintorín pri krematóriu v Košiciach, MČ – Sídlisko Ťahanovce.

Kostol a centrálny kríž na cintoríne v MČ Košice – Lorinčík.

Cintorín na Jabloňovej ulici v MČ Košice – Šaca.

sochára Jána Mathého (1922 – 2012) nazvaná Sám. Cintorín obkolesuje les a jeho častými návštevníkmi sú okrem smútiacich i divoké zvieratá. Jedinú bariéru medzi nimi a hrobmi totiž tvoria stromy. Správcovi cintorína, spoločnosti Rekviem, taktiež pridáva starosti silný vietor, ktorý ohýba a poškodzuje okrasné dreviny.

Cintorín v mestskej časti Lorinčík

Lorinčík je najmenšou mestskou časťou Košíc, v ktorej žije zhruba 600 obyvateľov, a súčasťou mesta sa stal v roku 1976. Nachádza sa na území, kde kedysi existovala obec Gord, rozdelená na Vyšný a Nižný Gord. Prvá písomná zmienka o Nižnom Gorde pochádza z roku 1280 a na základe uvedeného teda možno konštatovať, že sa v Lorinčíku pochováva približne od 13. storočia. Avšak podľa historika Branislava Varsika (1904 – 1994) stál už v oveľa skorších časoch na území Lorinčíka hrad. Varsik predpokladal, že išlo o staré slovanské opevnené sídlo z čias ranného stredoveku.

Miestny cintorín sa rozprestiera na zalesnenom kopci, v blízkosti kláštora Rádu bosých karmelitánov. Na pohrebisku síce objavíte až 3 vstupné brány, no chýba tu súvislý plot.

Najpozoruhodnejšou stavbou na cintoríne je bezpochyby rímsko-katolícky kostol svätého Vavrinca, postavený v roku 1813 v klasicistickom slohu a obnovený o viac ako sto rokov neskôr (r. 1932). Táto sakrálna budova je tiež národnou kultúrnou pamiatkou. Cintorín zaujme aj množstvom detských hrobov, ktorých je tu v pomere k ostatným hrobom nápadne veľa. No pôvodne tu bolo oveľa viac hrobov dospelých. Časom však zanikli, alebo boli premiestnené, o čom návštevníkov informuje zoznam premiestnených hrobových miest umiestnený pri kamennom kríži s už nečitateľným nápisom.

Nedostatkom cintorína sú najmä odpadky, ktoré sa nachádzajú hlavne v hornej časti, a negatívne možno hodnotiť aj zanedbanie oplotenia a chýbajúce osvetlenie priestoru za kostolom. Celkovo však toto pietne miesto pôsobí veľmi sympatickým dojmom – ide o malé pohrebisko situované v lone prírody.

Cintoríny v mestskej časti Šaca

Územie Šace bolo obývané už za čias staršej doby kamennej, teda zhruba pred šiestimi tisíckami rokov. Žili tu príslušníci tzv. bukovohorskej kultúry. Najstarší zápis o tunajšom kostole je datovaný do roku 1275 a od roku 1280 sa Šaca v rôznych písomnostiach spomína ako zvláštna časť na území zvanom Ida.

Rozvoj Šace bol spomalený až v 18. storočí, následkom morovej epidémie, ktorú podľa záznamu z roku 1715 prežilo zhruba dvadsať obyvateľov. V roku 1943 došlo k zlúčeniu dvoch dovtedy samostatných obcí Šaca a Buzinka a v roku 1972 sa táto oblasť stala súčasťou mesta Košice.

Košická mestská časť Šaca spravuje až dva cintoríny. Cintorín na Šemšianskej ulici je pomerne málo zastavaný. Oproti miestnemu domu smútku sa nachádza sklad. Na cintoríne sú najmä novšie hroby z 20. a 21. storočia, no zraku pozorného návštevníka isto neunikne ani starší náhrobok, nahlodaný zubom času a situovaný neďaleko skladu. Pohrebisko je vzorne upravené a po odpade niet ani stopy. O závažnejších nedostatkoch teda reč byť nemôže. Nevhodne ale pôsobí umiestnenie veľkého zeleného kontajneru – nachádza sa na trávnatej ploche pri hroboch.

Cintorín na Jabloňovej ulici je situovaný vedľa nového kostola Reformovanej cirkvi.

Na pohrebisku nájdete ekumenický dom modlitby a poslednej rozlúčky, ktorý bol sprístupnený verejnosti v roku 1998. Voľného miesta je tu však pomenej a časť cintorína je už navyše aj rezervovaná.

Čo sa týka úrovne starostlivosti o toto pietne miesto, tá je, podobne ako v prípade cintorína na Šemšianskej ulici, uspokojujúca a rušivo nepôsobí dokonca ani veľký kontajner, situovaný pri plote. Nešťastná je ale poloha cintorína; nachádza sa hneď vedľa frekventovanej cesty a susedí s autobusovou zastávkou.

Text a foto Mgr. Pavol Ičo

Niektoré miesta v MČ Košice – Šaca na Jabloňovej ulici sú už rezervované.

RÚČKY • KRÍŽE • ČALÚNENIA • OZDOBY NA TRUHLY
OBLEČENIE PRE PRACOVNÍKOV POHREBNEJ SLUŽBY
POMNÍKY • URNY • GRANIT • MRAMOR • SOCHY

VEĽKOOBCHOD
SMÚTOČNÝCH POTRIEB
A KAMEŇA

Štefan Poláček POLA

Na Tablách 3
080 06 Nižná Šebastová
pola@pola.sk
sklad@pola.sk

www.pola.sk
www.pomniky.com

OBJEDNÁVKY
sklad: 0905 604 020
kancelária: 051 7582 035

pola
ŠTEFAN POLÁČEK

Sprofesionalizovanie a dobrovoľnosť obhliadok mŕtvych sú v praxi dôležité

Prehliadka zosnulého je službou, ktorá by mala byť zabezpečená lekárom-odborníkom v dôstojných podmienkach, vrátane adekvátneho ohodnotenia. V tejto chvíli možno odborníkov hľadať prevažne v radoch všeobecných lekárov. „Veríme, že od 1. júla 2018 však dôjde k úplnej profesionalizácii tejto služby bez akejkoľvek povinnosti jej zabezpečenia," potvrdzuje v rozhovore prezident Slovenskej lekárskej komory, MUDr. Marian Kollár.

Od tohto roka došlo k zmenám v koncepcii obhliadok mŕtvych. Dotýka sa to priamo aj lekárov vo vašej komore a do akej miery?
Od 1. 1. 2018 je účinná novela zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá mení spôsob zabezpečenia vykonávania prehliadok mŕtvych tiel. Aj napriek tomu, že cieľom predmetnej legislatívnej zmeny mala byť profesionalizácia výkonu prehliadok zosnulých a dobrovoľnosť zabezpečenia výkonu prehliadok mŕtvych, musíme konštatovať, že prijatá zmena zákona sa už dotkla všeobecných lekárov i špecialistov, členov Slovenskej lekárskej komory. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ÚDZS) ich totiž začal povinne od marca 2018 na výkon prehliadok mŕtvych rozpisovať.

V zmysle zmeny zákona má vykonávať prehliadky mŕtvych tiel mimo zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti:
1. Organizátor – na základe zmluvy o zabezpečení vykonávania prehliadok ÚDZS vyhlási pre každý samosprávny kraj samostatné verejné obstarávanie na uzatvorenie zmluvy o zabezpečení vykonávania prehliadok mŕtvych tiel najneskôr do 31. marca 2018.
2. Ak nie je pre samosprávny kraj uzatvorená platná a účinná zmluva s organizátorom, vykonávajú sa prehliadky na základe rozpisu úradu, ktorý zaradí do rozpisu tých prehliadajúcich lekárov, ktorí dobrovoľne požiadali úrad o vydanie oprávnenia na vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel. Týmito lekármi môžu byť:
a) zdravotnícky pracovník poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v povolaní lekár, ktorý požiadal úrad o vydanie oprávnenia,
b) zdravotnícky pracovník v povolaní lekár, ktorý nie je poskytovateľom a ktorý požiadal úrad o vydanie oprávnenia,
c) zamestnanec úradu, ktorý je zdravotníckym pracovníkom v povolaní lekár a ktorý má osvedčenie o absolvovaní školenia k prehliadkam mŕtvych tiel.
3. Ak úrad nedokáže zabezpečiť vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel na základe uzatvorenej zmluvy s organizátorom alebo rozpisovaním lekárov na báze dobrovoľnosti, rozpíše lekára poskytovateľa všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti alebo lekára poskytovateľa špecializovanej ambulantnej starostlivosti na území samosprávneho kraja. Osvedčenie o absolvovaní školenia k prehliadkam mŕtvych tiel a oprávnenie na vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel sa v prípade povinnosti výkonu prehliadky nevyžaduje.

Vzhľadom na to, že doplnenie špecialistov do rozpisu na vykonávanie prehliadok nebolo vopred odborne odkomunikované a prerokované, bol 6. februára 2018 prijatý pozmeňujúci návrh zákona. Podľa neho majú byť v prechodnom období od 15. marca 2018 do 30. júna 2018, ak nebude pre daný samosprávny kraj uzatvorená zmluva s organizátorom alebo nebude dostatok dobrovoľných lekárov, prehliadky zabezpečené v režime ako do 31. 12. 2017, teda všeobecnými lekármi. Veríme, že od 1. júla 2018 však dôjde k úplnej profesionalizácii tejto služby bez akejkoľvek povinnosti jej zabezpečenia.

Pod 1. 1. 2018 došlo aj k zmene financovania výkonu prehliadok mŕtvych. Aj napriek zvýšeniu odmeny za výkon prehliadky však nemôžeme stále hovoriť o trvalej spokojnosti, výšku odmeny za výkon prehliadky by sme navrhovali, vzhľadom na sťažené podmienky výkonu tejto služby, ešte zvýšiť.

V prípade odmeny lekára, ktorý má uzatvorenú zmluvu s organizátorom na vykonávanie prehliadok, môže byť však zmluvne dohodnutá odmena ešte vyššia, nakoľko odmenu prehliadajúcemu lekárovi konkrétneho organizátora bude platiť priamo tento organizátor zo svojho rozpočtu.

Predtým robili obhliadky mŕtvych hlavne lekári v rámci ambulantnej pohotovostnej služby, po novom má ÚDZS obstarať organizátora prehliadky mŕtvych tiel pre každý kraj samostatne. Považujete takéhoto koordinátora pre každý kraj za dobré riešenie?
Sledovaným cieľom legislatívnej zmeny bolo jej úplné profesionalizovanie a vykonávanie na báze dobrovoľnosti, nie povinnosti. Slovenská lekárska komora preto považuje zabezpečenie výkonu prehliadok mŕtvych tiel organizátormi vybratými vo verejnom obstarávaní pre každý samosprávny kraj za ideálne riešenie výkonu tejto služby.

Kde v praxi sa podľa vás pri obhliadkach zosnulých doteraz vyskytovalo najviac problémov na základe vašich postrehov a čo by bolo potrebné riešiť? Čo sa zmenilo na situácii teraz?
Konkrétnym problémom v praxi pri výkone prehliadok mŕtvych tiel do prijatia zmeny zákona je najmä povinnosť výkonu tejto služby všeobecnými lekármi v rámci služby LSPP, veľmi nízke finančné ohodnotenie a s tým súvisiacu vekovú štruktúru lekárov, ktorí mali povinnosť prehliadky vykonávať a vzhľadom na vysoký vek a zdravotné problémy všeobecných lekárov silneli hlasy po profesionalizácii a dobrovoľnosti výkonu prehliadok. Prijatý zákon mal tento stav zmeniť. Hneď, s účinnosťou od 1. 1. 2018 k tomu však nedošlo, nakoľko výberové konania na organizátorov prehliadok zatiaľ neprebehli. Od mája až júna 2018 by sa však mala situácia zmeniť a sledovaný cieľ zákona, ktorým je sprofesioalizovanie a dobrovoľnosť vykonávania prehliadok mŕtvych, by sa mal naplniť.

Po novom platí prechodné obdobie, kedy ÚDZS môže zaradiť do rozpisu lekárov, ktorí budú potrebovať preškolenie na prehliadky mŕtveho tela. Je to podľa vás dobrý krok? Čo to bude pre vašich lekárov znamenať?
Aj v prechodnom období od 15. marca 2018 do 30. júna 2018, ak nebude pre daný samosprávny kraj uzatvorená zmluva s organizátorom, alebo nebude dostatok dobrovoľných lekárov na zabezpečenie výkonu prehliadok mŕtvych tiel, môže ÚDZS povinne rozpísať na výkon prehliadok všeobecných lekárov. Z nášho pohľadu je však nevyhnutné, aby bolo toto prechodné obdobie hlavne efektívne využité na to, kvôli čomu bola zmena zákona iniciovaná. Teda, že prehliadky mŕtvych budú v každom samosprávnom kraji v plnej réžii zabezpečené len lekármi vybratých organizátorov, prípadne službami dobrovoľných lekárov. Apelujeme preto aj týmto na ÚDZS a MZ SR, aby najneskôr do 30. júna 2018 bol výkon prehliadok sprofesionalizovaný do takého štádia, aby povinné rozpisy lekárov, a tým ani preškolenia lekárov na výkon prehliadok mŕtvych, nebolo nutné realizovať. Slovenská lekárska komora je pripravená urobiť za účelom naplnenia tohto cieľa maximum pre všetkých dotknutých lekárov.

Rezort zdravotníctva chce, aby obhliadky robili komplexní profesionáli, podobne ako to vidíme napríklad v zahraničných seriáloch. Čím by mohlo byť pre nás zahraničie inšpiráciou?
Profesionálny a dobrovoľný výkon prehliadok mŕtvych tiel by najmä upokojil hladinu už aj tak napätých vzťahov medzi lekármi, ktorým povinnosti z každej strany, žiaľ, len pribúdajú. Prehliadka zosnulého je službou, ktorá by mala byť zabezpečená v dôstojných podmienkach lekárom-odborníkom. Ide o službu, ktorú bude potrebovať každý z nás. Sprofesionalizovanie tejto služby je určite cestou k pozitívnemu prístupu jej zabezpečenia.

Zuzana Voštenáková, foto Pavel Ondera

Experti: Cieľom je zabezpečiť rýchlu a dostupnú prehliadku zosnulých

Bratislava 7.3.2018 - Ministerstvo zdravotníctva od tohto roku postupne mení systém obhliadania mŕtvych. Má sa tak zabrániť situáciám, keď pozostalí čakajú na obhliadku zosnulého aj päť hodín, čo je neľudské, neetické a nemorálne. Služba sa má preto sprofesionalizovať, čo chce rezort dosiahnuť zmenou jej organizácie, aj lepším ohodnotením obhliadajúcich lekárov. Čo to reálne znamená v praxi a ako budú dané služby fungovať v prechodnom období? Tieto aj ďalšie otázky a odpovede odzneli na nedávnej tlačovej konferencii daného rezortu.

Tomáš Drucker, minister zdravotníctva SR:
Otázka obhliadok mŕtvych tiel je problematická už viac ako desať rokov, a to predovšetkým v súvislosti s lekárskou službou prvej pomoci. My sme zmenili zákon o lekárskej službe prvej pomoci, zároveň v nadväznosti na to sme pripravili aj zmenu zákona o prehliadkach mŕtvych tiel. V obidvoch prípadoch sme smerovali k tomu, aby existovala takzvaná dobrovoľnosť a profesionalizácia. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v zmysle nového zákona má povinnosť obstarať takzvaných organizátorov. Máme záujem sprofesionalizovať prehliadky mŕtvych tiel tak, aby ľudia, ktorí sa dostanú do ťažkej životnej situácie so zosnulým príbuzným, nečakali na prehliadku mŕtvej osoby hodiny, ale aby k tomu došlo v čo najkratšom čase. Verejné obstarávanie je spustené. Zatiaľ však musí úrad zabezpečiť prehliadky mŕtvych tiel doterajším spôsobom.

A ako sa toto prechodné obdobie bude týkať špecialistov? Máme tri stupne zabezpečenia prehliadok zosnulých. Prvá predstavuje vytvorenie ich profesionálnej organizácie. Druhý stupeň je dobrovoľné nahlásenie sa na túto činnosť. Pokiaľ by mal o prehliadku záujem napríklad špecialista, musí absolvovať preškolenie zo strany úradu pre dohľad na vykonávanie týchto úkonov. Tretí stupeň zabezpečenia prichádza do úvahy pri zlyhaní dvoch predchádzajúcich opatrení, ide o povinný rozpis v prípade krajnej núdze. Kým však budú známi víťazi verejných

obstarávaní, systém obhliadok je potrebné vykryť predovšetkým na báze dobrovoľnosti predovšetkým všeobecných lekárov.

Tomáš Haško, predseda Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
Po prijatí novely zákona úrad túto zmenu akceptoval. Urobíme všetko pre to, aby do 15. marca boli obhliadky zosnulých zabezpečené na každý deň a vo všetkých regiónoch na základe dobrovoľnosti. Na ostatné prechodné obdobie (od 15. marca do 30. júna 2018), do podpísania zmluvy s organizátorom pre prehliadky mŕtvych tiel, máme dohodu so všetkými zúčastnenými, že daná činnosť bude zabezpečená tak ako doteraz, a to prioritne všeobecnými lekármi.

Marián Šoth, prezident Asociácie súkromných lekárov SR a šéf Zdravity
Vítam iniciatívu ministerstva zdravotníctva sprofesionalizovať túto službu, pretože ju naša asociácia dlhodobo podporuje. V súčasnosti prebieha prechodné obdobie, ktoré musíme zvládnuť. Je úlohou, nás, lekárov, pomáhať v takejto situácii a byť nápomocní. Chcem sa ako zástupca jednak špecialistov aj všeobecných lekárov poďakovať za profesionalizáciu, ktorá tu má vzniknúť.

Marian Kollár, prezident Slovenskej lekárskej komory
Naša komora, aj na základe rokovaní a prijatých záverov nielen s ministerstvom zdravotníctva, Úradom verejného zdravotníctva i ostatnými organizáciami, považuje tento problém v súčasnosti za vyriešený. Podporujeme názor na zabezpečenie profesionality a dobrovoľnosti výkonu prehliadok zosnulých. Všetci máme tento cieľ. Prehliadka zosnulého je služba, ktorú bude potrebovať každý z nás aspoň raz v živote. Je to služba, ktorá by mala byť zabezpečená v dôstojných podmienkach a mala by byť vykonávaná lekárom – odborníkom, samozrejme, vrátane adekvátneho ohodnotenia. V tejto chvíli môžeme povedať, že prevažne na to najbližšie obdobie prevažne z radov všeobecných lekárov. Sprofesionalizovanie tejto činnosti, teda prehliadok, je jedinou možnou cestou k pozitívnemu prístupu jej zabezpečenia do budúcnosti. Všetci sme presvedčení, že k 1. júlu 2018 tomu tak aj bude.

Peter Pekarovič, vedecký sektár Spoločnosti všeobecných lekárov Slovenska
Sme najväčšia Spoločnosť všeobecných lekárov na Slovensku, združujeme približne 2/3 všeobecných lekárov v tejto krajine, registrujeme približne 1 400 členov. Dlhodobo sme volali po tom, aby bola oddelená činnosť prehliadok zomrelých od poskytovania bežnej zdravotnej starostlivosti, pretože zlúčiť tieto dve činnosti do jednej osoby a do jedného času vyvoláva niekedy mnohé problémy. Sme radi, že sa to podarilo a smerujeme k profesionalizácii tejto činnosti. Druhá neoddeliteľná časť nášho snaženia bola dobrovoľnosť, aby nikto nebol nútený vykonávať túto činnosť proti svojej vôli a proti svojim možnostiam, ktorými disponuje.

Nachádzame sa v prechodnom období. Do konca ukončenia výberových konaní na poskytovateľa tejto služby prehliadok zomrelých je potrebné túto činnosť zaistiť tak, aby netrpel nikto. Dá sa to urobiť dvomi spôsobmi, jednak dobrovoľnosťou lekárov, ktorí túto činnosť budú do konca výberového konania vykonávať, alebo potom povinným rozpisom. Za túto ústretovosť však očakávame, aby aj v tomto prechodnom období boli lekárom navýšené odmeny a platby za túto činnosť.

Pripravila Zuzana Voštenáková

Systém obhliadania mŕtvych sa zmenil. Toto sú nové pravidlá

Do júna 2018 budú prehliadky mŕtvych tiel zabezpečené v pôvodnom režime. Ak Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou nedokáže v samosprávnom kraji zabezpečiť prehliadku mŕtvych tiel na základe dobrovoľnosti lekárov, pristúpi vo výnimočných prípadoch k ich zabezpečeniu formou rozpisu. Ako prezrádza v rozhovore hovorkyňa úradu Andrea Pivarčiová, je v ich záujme, aby aj v období do ukončenia verejného obstarávania na organizátora prehliadok, boli prehliadky mŕtvych tiel zabezpečené komplexne.

Od januára platia nové pravidlá pri zabezpečení organizácie a výkonu obhliadok mŕtvych tiel. Čo ste doteraz nich museli zabezpečiť a aké novinky to prináša v praxi?

Od 1. januára 2018 platia nové zákonné pravidlá pri zabezpečení organizácie a výkonu prehliadok mŕtvych tiel. Po novom Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej úrad) musí obstarať organizátora prehliadok mŕtvych tiel pre každý samosprávny kraj samostatne a zabezpečiť tak nepretržitú dostupnosť prehliadajúceho lekára.

Váš úrad 22. februára vyhlásil verejnú súťaž uverejnením oznámenia v Úradnom vestníku EÚ. Čo všetko bude predmetom tejto súťaže?
Predmetom verejnej súťaže je zabezpečenie vykonávania prehliadok mŕtvych tiel vrátane prepravy prehliadajúcich lekárov na miesto výkonu prehliadky mŕtveho tela a späť na území jednotlivých samosprávnych krajov (ďalej organizátor). Súťaž bude rozdelená na osem častí podľa samosprávnych krajov a vyhodnocovaná pre každý samosprávny kraj samostatne. Predpokladané ukončenie verejného obstarávania a následný podpis zmluvy je máj – jún 2018.

Čo budú musieť organizátori zabezpečiť?
Organizátori budú následne zodpovední za komplexné zabezpečenie prehliadok mŕtvych tiel prostredníctvom prehliadajúcich lekárov na území všetkých samosprávnych krajov, čo bude zahŕňať samotný výkon prehliadky mŕtveho tela, ako aj prepravu lekárov na tento výkon a späť.

Úrad v súlade so zmluvou následne uhradí organizátorovi výkon prehliadky mŕtveho tela vrátane prepravy v súlade s rozpočtom úradu plánovaným na rok 2018. Zmluva s organizátorom bude uzatvorená na 12 kalendárnych mesiacov. Výber prehliadajúcich lekárov je výlučne v kompetencii organizátora.

Ako budú pod vaším vedením fungovať obhliadky mŕtvych?
Organizátor odošle rozpis jednotlivých prehliadajúcich lekárov s kontaktnými údajmi operačnému stredisku tiesňového volania záchrannej zdravotnej služby (ďalej operačné stredisko), ako aj úradu, a to najneskôr 10 pracovných dní pred začiatkom kalendárneho mesiaca, na ktorý organizátor vyhotovuje rozpis.

Kým nie je ukončené verejné obstarávanie a nie je účinná zmluva s organizátorom, úrad je zo zákona povinný komplexne zabezpečiť vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel na základe rozpisu tak, aby každý deň boli pokryté celé územia samosprávnych krajov.

Takto bude vyzerať fungovanie organizátorov obhliadok zosnulých v praxi

• Operačné stredisko po obdržaní správy o úmrtí bezodkladne oznámi toto úmrtie prehliadajúcemu lekárovi, ktorý je uvedený v rozpise úradu pre danú časť samosprávneho kraja, v ktorej nastalo úmrtie (napríklad okres alebo región podľa členenia oblasti v rozpise úradu).
• Pokiaľ by prehliadku určený lekár nevedel z akéhokoľvek dôvodu zabezpečiť, musí si za seba nájsť náhradu.
• Úrad prehliadajúcemu lekárovi za vykonanú prehliadku mŕtveho tela uhradí odmenu vo výške 25 eur. K tomu hradí prepravu lekára zmluvnou dopravnou spoločnosťou alebo vlastným vozidlom v súlade s platným metodickým usmernením úradu.
• V období do 15. marca – Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou tak ako doteraz vyhotovuje rozpisy prehliadajúcich lekárov, aby zabezpečil nepretržité vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel na celom území SR.
• Je v záujme úradu, aby aj v období do ukončenia verejného obstarávania na organizátora prehliadok, boli prehliadky mŕtvych tiel zabezpečené komplexne. Tiež zabezpečí, aby boli do ukončenia verejného obstarávania prehliadky mŕtvych tiel zabezpečované prostredníctvom prehliadajúcich lekárov na dobrovoľnej báze.
• Úrad robí všetko pre to, aby zabezpečil prehliadky mŕtvych tiel podľa rozpisu prehliadajúcich lekárov na základe dobrovoľnosti.
• Rozpis lekárov na základe povinnosti využije iba v núdzových, výnimočných situáciách.

Ilustračné foto Pavel Ondera

Akou formou budete mať zabezpečenú organizáciu v prechodnom období, do 30. júna tohto roka?
V období od 15. marca do 30. júna 2018 podľa zákona platí, že ak úrad nedokáže na území samosprávneho kraja úplne zabezpečiť vykonávanie prehliadok mŕtvych tiel prostredníctvom dobrovoľných lekárov, úrad do rozpisu doplní lekára – poskytovateľa všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti.

Rozpis lekárov úrad minimálne mesiac dopredu zverejní na svojej webovej stránke www.udzs-sk.sk a odošle operačnému stredisku najneskôr desať pracovných dní dopredu. Takto zverejnený rozpis sa považuje za doručený poskytovateľom a lekárom nasledujúcim dňom po jeho zverejnení na webovej stránke úradu.

Zuzana Voštenáková Zdroj: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

Talianska Bologna bola hostiteľom odborníkov pohrebníctva

TANEXPO 2018

Talianske mesto Bologna nie je známe len obľúbenou bolonskou omáčkou na lasagne a špagety, ale aj tradičnou výstavou na vysokej úrovni, na ktorej sa každý druhý rok stretávajú odborníci z oblasti pohrebníctva. Tak ako po iné roky, ani tentoraz sme si túto príležitosť nenechali ujsť a aj tohtoročnú výstavu sme navštívili.

To, že si treba osvojiť niektoré novinky z tejto oblasti a preniesť ich na Slovensko, je na prvý pohľad jednoduché. Finančné pomery a kúpyschopnosť obyvateľstva na Slovensku a Taliansku sú úplne odlišné.

Pre zaujímavosť, priemerný pohreb v Taliansku stojí okolo 4 000 až 5 000 eur, pričom na Slovensku sa pohybujú ceny od 750 do 1 800 eur. Talianska kultúra pochovávania je tiež odlišná ako na Slovensku a podnikateľ – ekonóm si ľahko zráta návratnosť investícií za uvedený luxus, napríklad za limuzínu značky Tesla. Ručne vyrezávané rakvy za 2 000 eur za kus sú na Slovensku prakticky nepredajné. Nuž, našťastie pre taliansky trh Slovensko nehrá až taký prím, a preto sme zahraničných podnikateľov z celej Európy stretávali na každom kroku. Zamerali sme sa teda na to, čo by mohlo byť pre našich podnikateľov prospešné, a to je transport zosnulých.

Pohrebné vozidlá jednoduchého charakteru boli na každom kroku, pričom z nášho hľadiska boli niektoré modely nepoužiteľné. Išlo hlavne o vozidlá, ktoré mali priestor pre viac rakiev, alebo neboli vybavené chladiarenskými zariadeniami, ktoré sú na Slovensku potrebnou súčasťou pri transporte zosnulého.

Čo nás prekvapilo, boli transportné nosidlá, a to v najmodernejších výbavách s obsluhou jednej osoby, pričom sa počíta aj s nadrozmernou váhou zosnulého. Podobné prenosné chladiarenské zariadenia do rakiev by iste pomohli mnohým malým obciam na Slovensku hlavne pri dnešnom nestabilnom počasí, kedy teploty stúpajú z roka na rok viac a viac.

To, že z Talianska dovážame aj mramorové tabule na náhrobné kamene sa odrazilo v nádherných, ale jednoduchých náhrobkoch či epitafných doskách na našich cintorínoch. Na výstave nechýbala ani možnosť vygravírovania fotiek zosnulých priamo do kameňa behom pár minút podľa prinesenej fotografie.

Je nanajvýš zaujímavým faktom, že na výstave sa neprezentovali náhrobky z Číny, čo je naopak na našom trhu bežné. Tu hádam treba povedať, že je to logické z toho dôvodu, že Taliansko má svoje doly na mramor a jednoducho tvrdosť materiálu dovážaného z inej oblasti sveta nie je vhodnou aplikáciou do našich poveternostných podmienok.

Nesmieme zabudnúť ani na výrobcov vencov, čo v konečnom dôsledku je tiež súčasťou pohrebného aktu v strednej Európe. Umelecké diela z kvetín naznačovali profesionalitu v tejto oblasti. Nápady a kombinácie sú aplikovateľné aj na našich pohreboch. Čo k tomu záverom dodať? Pokiaľ bude rozdielnosť v európskej únii v platoch a pokiaľ si, napríklad, nebudeme šetriť na svoj pohreb aj v rámci sporenia či poistenia, sociálnych pohrebov na Slovensku a nielen tam, bude pribúdať a luxusný odchod z tohto sveta si budú môcť dovoliť len jednotlivci.

TANEXPO BOLOGNA 2018, text a fotografie Ladislav Stríž

Prof. Šiška: Na úmrtnosť vplývajú najmä vlny horúčav nad 35°C

Náhle zmeny počasia a barometrického tlaku podľa vedcov výrazne ovplyvňujú náš telesný a psychický stav. Negatívny vplyv na naše zdravie majú vysoké horúčavy, ale problémom sú aj nízke teploty či znečistené ovzdušie. O súvise počasia na vývoj ochorení a úmrtí človeka sme sa rozprávali s predsedom Bioklimatologickej spoločnosti pri Slovenskej Akadémií vied prof. RNDr. Bernardom Šiškom, PhD.

Docent Grady Dixon, Ph.D. z Katedry geovied na Štátnej univerzite v Misspissippi sa pre zahraničné médiá vyjadril, že náhle zmeny počasia a barometrického tlaku výrazne ovplyvňujú našu fyzickú kondíciu, ale aj psychický stav. Aký je Váš názor na túto problematiku?

Stav zdravia a následne aj úmrtnosť obyvateľstva je preukázane ovplyvnená aj chodom meteorologických (synoptických) situácií. Ovplyvnený jedinec však zvyčajne trpí iným, najčastejšie kardiovaskulárnym ochorením. Takže primárnou príčinou zvyčajne nebýva počasie. Výnimku tvoria napríklad úmrtia spôsobené bleskom. To, že atmosféra a počasie vplýva na kvalitu zdravia dokazuje aj existencia klimatických kúpeľov.

Robili slovenskí odborníci výskum o súvise zmien počasia so zdravím, respektíve úmrtím? Ak áno, k akým výsledkom dospeli?

Som predsedom Bioklimatologickej spoločnosti pri SAV a v rámci tejto spoločnosti boli v začiatkoch jej existencie aktívni práve členovia humánnej bioklimatológie. Žiaľ, dnešné dni aktivitám tohto typu v našej spoločnosti neprajú. Zvyčajne nemáme externé zdroje a členské je pre chod spoločnosti nepostačujúce a limitujúce. V posledných rokoch nás opustili aj verejnosti možno najznámejšie osobnosti ako napr. RNDr. Zlata Čabajová, ktorá roky spracovávala bioklimatické predpovede počasia. To boli tie hodnotenia v rozsahu 1 – 5, uvádzané aj v televízii či rozhlase. Práve ona v minulosti hodnotila aj úmrtnosť na kardiovaskulárne ochorenia v súvislosti so synoptickými situáciami.

Ktoré zmeny počasia podľa Vás najviac ovplyvňujú zdravie ľudí a ktoré sú najnebezpečnejšie pre ľudí z pohľadu úmrtia?

Naša spoločnosť v spolupráci s Českou biokliatologickou spoločnosťou každoročne organizuje medzinárodné konferencie, kde sa odborníci zaoberajú najmä vybranými ochoreniami a počasím. Poznatky z činnosti našej i obdobných organizácií v zahraničí vyústili aj do odporúčaní pre hodnotenie nebezpečných atmosférických javov vo vzťahu k zdraviu človeka. Ak sledujeme varovný systém SHMÚ, tak na úmrtnosť vplývajú hlavne: vlny horúčav s Tmax vyššou ako 35°C.

Podľa nezávislého odborníka v oblasti humánnej bioklimatológie Dalibora Výberčiho od roku 1996 do roku 2015 na Slovensku kvôli horúčavám predčasne zomrelo približne 2 750 ľudí. A čo opačné teploty, ovplyvňujú zdravie ľudí aj nízke teploty?

Ďalším nepriaznivým faktorom sú aj veľmi nízke teploty, i keď v tomto prípade sú skôr ohrozované skupiny obyvateľov bez domova.

Je známe, že s príchodom zimy stúpa aj počet ľudí, ktorých trápia depresie. Dá sa povedať, že aj za týmto je počasie a teda chladné dni s úbytkom slnečného svitu?

Psychika človeka je ovplyvňovaná z vonkajších podmienok prostredia svetelnými pomermi. Je známe, že severské krajiny trpia zvýšeným počtom samovrážd najmä počas zimného obdobia s nedostatkom slnečné svitu.

V tejto situácii si kladiem otázku, aký bol stav v Moskve v decembri 2017, keď podľa údajov meteorológov bolo nameraných len 8 minút priameho slnečného svitu. Stavy depresie súvisia tiež s dĺžkou dňa. Známe je aj to, že vývoj alkoholizmu je v krajinách s veľkým kolísaním dĺžky dňa v letnom a zimnom období častejší. Nie náhodou majú škandinávske krajiny a Fínsko takú striktnú politiku v otázkach predaja alkoholu. Pokusy o uplatnenie takejto politiky v praxi boli v bývalom Sovietskom zväze. Obdobné poznatky boli pozorované aj v Kanade.

Keďže sa tieto vplyvy prejavujú synergicky (to je v kombinácii s inými faktormi, ako je napr. psychická odolnosť jedinca), tak je jednoznačné hodnotenie len podľa vonkajšieho chodu atmosférického prostredia skôr badateľné v štatistikom vyjadrení.

Ďalším problémom je znečistené ovzdušie. Odborná štúdia pre Európsku komisiu konštatovala, že znečistenie ovzdušia jemným prachom skracuje Európanom život v priemere o viac ako osem mesiacov a Slovákom dokonca o viac ako desať mesiacov. Z dôvodu znečistenia ovzdušia umiera v Európe predčasne asi 370 000 osôb ročne. Na Slovensku sa toto číslo pohybuje pod hranicou 6 000, čo je 20-krát viac ako pri dopravných nehodách.

Čo sa týka kvality ovzdušia, nesmieme zabúdať na prach v atmosfére (PM10). Okrem synoptických situácií sú tieto koncentrácie ovplyvnené hlavne koncentráciou dopravy, priemyselných podnikov a v minulosti aj elektrárňami spaľujúcimi fosílne palivá. Špeciálnou skupinou sú peľové alergie. Tie sú takisto ovplyvňované chodom atmosférických prvkov, keď teplota vzduchu determinuje termín uvoľňovania peľových zŕn, atmosférické zrážky a prečistenie vzduchu od tejto záťaže pre citlivé skupiny obyvateľstva. V praxi sa uplatňujú peľové kalendáre, aj keď tieto majú naozaj len orientačnú hodnotu, nakoľko zdroje peľu sa môžu nachádzať aj vo vzdialených regiónoch a vzduchovou hmotou sa môžu preniesť na obrovské vzdialenosti. Napríklad vo Fínsku pozorovali peľové alergie na brezu v čase vegetačného kľudu (v neskorých zimných mesiacoch). Zdroj sa nachádzal v Španielsku! Aj keď náš varovný systém pokrýva aj koncentrácie ozónu, tieto bývajú obyvateľstvom často podceňované, pričom je známe, že prekročenie kritických hodnôt môže viesť k poškodeniu zdravia až k úmrtiu pri synergickom účinku viacerých faktorov. Vysoké koncentrácie sú často sprevádzané práve vysokými teplotami vzduchu v letných mesiacoch.

Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

V srdci Viedne odpočíva 151 členov Habsburgovcov

V centre metropole Viedeň sa pod kapucínskym kostolom nachádza cisárska kapucínska hrobka, ktorá je určená pre členov bývalého rakúskeho panovníckeho rodu. Od roku 1633 v nej našlo 151 Habsburgovcov miesto posledného odpočinku, z toho 12 cisárov a 19 cisárovien a kráľovien. Hrobka je tak veľká, že sa v nej na prvýkrát nie je jednoduché zorientovať.

Cisárska kapucínska hrobka sa nachádza pod kapucínskym kostolom na ulici Tegetthoff, priamo v centre Viedne neďaleko od galérie Albertina aj od centrálneho námestia sv. Štefana. Najlepšie je vystúpiť na zastávke metra Stephansplatz a odtiaľ ísť pešo, alebo prísť až na miesto autobusom do stanice Plankengasse.

Vzhľadom k rozsiahlosti priestoru pod kapucínskym kostolom a k veľkému počtu tu pochovaných, bola hrobka od svojho založenia v roku 1633 viackrát rozširovaná a v súčasnej dobe je rozčlenená do niekoľkých menších miestností podľa obdobia, v ktorom žili jednotliví panovníci a ďalší významní príslušníci uvedeného rodu.

Zaujímavosťou tiež je, že už v roku 1909 bol zavedený elektrický prúd do všetkých priestorov. Súčasná podoba hrobky je zo 60. rokov minulého storočia, kedy prebehla zatiaľ posledná prestavba a prístavba.

Pohreby sa v cisárskej hrobke konajú dodnes. V roku 1989 tu bola pochovaná posledná rakúska cisárovná Zita a 16. júla 2011 tu bol pochovaný aj jej najstarší syn, bývalý korunný princ a európsky politik Otto Habsburský, ktorý je v hrobke pochovaný so svojou manželkou Reginou.

Hrobka zakladateľov

Najstaršou časťou cisárskej kapucínskej hrobky je Anjelská hrobka, ktorá pozostáva z malého pravouhlého priestoru. Sú tu pochovaní iba rakúska arcivojvodkyňa Anna Tyrolská a Matyáš Habsburský, ktorí zomreli ešte pred vybudovaním tejto hrobky. Ich srdcia sú, tak ako ostatných Habsburgovcov, uložené inde.

Leopoldova hrobka

Naopak, najmladšia miestnosť z roku 1960 sa vyznačuje tým, že sem boli presunuté detské rakvy, ktoré boli pôvodne

Hore: Hrobka Márie Terézie, dole: detail hrobky

umiestnené v Anjelskej hrobke. Leopoldova hrobka je však väčšia, a preto v jednotlivých rohoch je možno vidieť aj srdcia niektorých Habsburgovcov. Je tu napríklad pochovaný cisár Leopold, po ktorom je hrobka pomenovaná, ale taktiež cisárovná Mária Anna Španielska, či cisár a český kráľ Ferdinand III. a viaceré ich deti.

Karolova hrobka

Nachádza sa priamo pod presbytériom kostola a obsahuje pozostatky viacerých príslušníkov Habsburského rodu, napríklad rímskeho cisára Leopolda I., či Karla VI., otca Márie Terézie. Ich srdcia sú uložené v hrobke sŕdc v Augustiánskom kostole a ich vnútornosti sa nachádzajú vo Vojvodskej hrobke Svätoštefanskej katedrály. Nádherne zdobená v barokovom štýle je hrobka Karola VI.

Hrobka Márie Terézie

Západne od Karolovej hrobky sa nachádza rokoková sála s kopulou ozdobenou freskami. V centrálnej časti dominuje sarkofág s pozostatkami Márie Terézie a jej manžela. Hneď vedľa sú pochované ich deti. V tejto miestnosti je uložené aj telo grófky a dvornej dámy cisárovnej, čo je jediná tu pochovaná osoba, ktorá nepochádza z Habsburského rodu. Nádherný dvojitý sarkofág pre Máriu Teréziu a jej manžela cisára Františka I.. Štefana Lotrinského, je dielom Balthasara Ferdinanda Mollse.

Kostol kapucínov a vchod do hrobky

Ferdinandova hrobka

Priestor Ferdinandovej hrobky pochádza z doby rekonštrukcie kláštorných podzemí v polovici 19. storočia. Priamo uprostred miestnosti je umiestnený Ferdinandov sarkofág. Z dôvodu miesta bolo nutné pristúpiť k úpravám a mená ďalších 37 tu pochovaných sú napísané na štyroch mramorových doskách.

Hrobka Františka Jozefa a Sissi

Návštevníkmi vyhľadávaná je hrobka Františka Jozefa, ktorý je tu pochovaný so svojou manželkou Alžbetou Bavorskou, známou ako Sissi, a s dvomi zo štyroch detí. Tento priestor bol vybudovaný k šesťdesiatemu výročiu korunovácie Františka Jozefa. Súčasťou cisárskej hrobky je aj kaplnka. V cisárskej hrobke je možné nájsť taktiež Františkovu hrobku, ktorá obsahuje 5 sarkofágov, cisára Františka a jeho štyroch žien. Zaujímavá je aj Toskánska hrobka z 19. storočia, či Nová hrobka z 20. storočia.

Podzemie pod kostolom

Pohrebný ceremoniál

V cisárskej kapucínskej hrobke bol zaužívaný zaujímavý pohrebný ceremoniál. Keď došiel pohrebný sprievod so zosnulým ku Kapucínskej hrobke a dorazil až k bráne, muž v čele sprievodu na ňu zaklopal a za bránou sa ozvalo: „Kto žiada o vstup?“ Muž predstavil zosnulého so všetkými jeho titulmi: „Cisár rímsky, kráľ český a vojvoda rakúsky...“ „Toho nepoznám,“ odpovedal mních.

Muž nato zaklopal znovu a na rovnako položenú otázku odpovedal skráteným titulom zosnulého. Mních znovu odpovedal rovnako: „Toho nepoznám.“ Vodca sprievodcu zaklopal po ytretíkrát a teraz na tú istú otázku odpovedal: „XY, úbohý hriešnik.“ Na to mních odpovedal: „Toho poznám.“ A vpustil sprievod dovnútra.

Marcel Lincényi, foto Pavel Ondera

www.zastupitelstvo.eu

Vyskúšajte základný balík zdarma!

- Digitálne zastupiteľstvo
- Transparentná obec
- Minimálne náklady
- Okamžite k dispozícii
- Zasadnutia
- Materiály
- Uznesenia
- Záväzné nariadenia

Pôvod slov hrob a pomník

Slovo hrob sa vyvinulo z viac ako štyritisíc rokov starého praslovanského výrazu „grobъ “ (so špeciálnym znakom „ъ“ na konci – tzv. tvrdým jerom, vyslovovaným ako krátke u), ktorý bol odvodený od tvaru „grebti“ alebo „grebǫ“ (presná podoba nie je známa – vychádza sa z rekonštruovanej formy slova), ktorým predkovia Slovanov označovali činnosť hrabania, kopania, rytia a podobne. Na základe logickej súvislosti medzi činnosťou vyhlbovania jám a pochovávaním mŕtvych sa napokon zo slovesa grebti, resp. grebǫ (z tých sa neskôr v slovenčine vytvorilo v súčasnosti už zastarávajúce slovo hriebsť – t. j. „hrabať“) vyvinulo podstatné meno grobъ.

Používanie slova hrob je písomne doložené od 15. storočia. Prvý známy zápis v rámci slovného spojenia: „odpoczywal w swem hrobie“ – odpočíval vo svojom hrobe, pochádza zo Žilinskej mestskej knihy a je datovaný do roku 1473. Tento výraz sa však objavil aj v dokumentoch z neskorších období (napríklad v rukopise s názvom Bystrická agenda z roku 1585 v tvare: „hrobu“, v spise Conciones Petri Trnovicensis z roku 1631 v podobe: „w hrobiech“ – v hroboch, v texte zaradeného do výberu Antológia staršej slovenskej literatúry datovaného do roku 1678 v rámci slovného spojenia „již leží v hrobě“ – už leží v hrobe, atď.).

O dlhodobom používaní slova „hrob“ na Slovensku tiež svedčí skutočnosť, že tento výraz nájdeme už v latinsko-slovenskom Kamaldulskom slovníku z roku 1763 a rovnako aj v Slowári Slowenskom Češko-Laťinsko-Ňemecko-Uhorskom od prvého kodifikátora slovenčiny, Antona Bernoláka, vydanom v roku 1825.

Staré slovenské písomnosti tiež zachytili prvé podoby fráz, čiže ustálených slovných spojení súvisiacich s hrobmi, ako napríklad „s jednú nohú nad hrobem stojí“ (stotožniteľné s porekadlom byť jednou nohou v hrobe, resp. stáť nad hrobom), či „kdo ginym hrob wykopáwa, sam se donho zakopáwa“ (dnešné Kto druhému jamu kope, sám do nej spadne).

Okrem uvedeného môžeme nájsť v archívnych dokumentoch rôzne príbuzné výrazy. Príkladom je prídavné meno hrobový, ktoré bolo v najstaršej zachovanej podobe zaznamenané v rámci slovného spojenia „prykriwadlo hrobnj“ – prikrývadlo hrobné v spise z obce Bytča datovanom do roku 1621.

Medzi ďalšie odvodeniny patrí zdrobnenina „hrobček“, ktorá bola po prvý raz preukázateľne zaznamenaná v spomenutom Kamaldulskom slovníku. Najstarší zápis slova hrobár pochádza z roku 1585, keď sa vyskytlo v tvare „hrobarowj“ – hrobárovi v písomnosti zo Žiliny. Poznáme však aj iné ekvivalenty tohto výrazu – napr. v knihe Dictionarum Slavico-Latinum (Slovensko – latinský slovník) z 18. storočia je popri súčasnom spisovnom tvare hrobár uvedené ako jeho synonymum slovo „pohrebnjk“ (pohrebník). Spis datovaný do roku 1777 poskytuje dôkaz o používaní ďalšieho označenia pre kopáča hrobov – hrobník. O hrobárni, teda miestnosti, kde si hrobár odkladá náradie, sa dočítame už v písomnosti zo Žiliny z roku 1702. Slovo hrobka bolo po prvý raz dokázateľne zaznamenané v rámci spojenia: „sednul na kamen hrobky“ v rukopisnom texte Ručnj pomocnice w potrebach pro hospodaru aneb vžitečne wesele a smutne hystorie o obcy rečene Mildhaym (Príručka pre hospodárov alebo užitočné veselé a smutné historky o obci nazvanej Mildhaym) z roku 1790. V archívnych dokumentoch od 15. storočia nájdeme aj zmienky o príbuzných, avšak dnes iba výnimočne používaných výrazoch hrobľa, hrobľaj, hrobeľ (vo význame: nasypaná hromada zeme alebo kamenia slúžiaca ako hraničný znak, v rôznych tvaroch – napr.: „hroblu“, „hroble“, „hrobel“...). Z 18. storočia pochádza najstarší známy písomný záznam slova hroblie (čiže: kamene zmiešané so zeminou, v podobe: „hroblia“).

Rovnako ako v prípade slova hrob, i výraz pomník bol odvodený od slovesa, konkrétne od tvaru „pomnieť“, ktorý mal význam pamätať na niečo. Prenesením významu spomenutého slovesa na podstatné meno tak vzniklo slovo označujúce sochárske alebo iné dielo určené na uctenie pamiatky zosnulého človeka, skupiny ľudí, či udalosti.

Sloveso pomnieť pritom bolo vytvorené zo synonymného praslovanského výrazu „pomьněti“ (s tzv. mäkkým jerom vyslovovaným ako ultra krátke i po písmene m) a praslovanské pomъněti sa vyvinulo zo staršieho, avšak taktiež praslovanského slova „mьněti“, čiže: myslieť, domnievať sa.

Slovo pomnieť sa v slovenských archívnych dokumentoch objavuje v rôznych podobách počnúc od 16. storočia. Najstarší zápis tohto výrazu pochádza z obce Liptovský Trnovec, kde bol v tvare „pomnicze“ – pomnite, teda: pamätajte, zaznamenaný v spise z roku 1563. V roku 1572 bolo slovo pomnieť zachytené aj v texte z dedinky Tomčany (v tvare: „pomnym“ – pomním, t. j. pamätám – rovnaké sloveso však bolo v latinsko-slovenskom slovníku od P. Adamiša z roku 1740 zaznamenané v tvare: „pomnjm“) a v podobe „pomneti“ ho môžeme nájsť i v písomnosti z Banskej Bystrice, datovanej do roku 1576, v rámci slovného spojenia „yak muoz pomneti“ – jak muož pomneti, teda: ako si môžeme pamätať (avšak v Trenčianskej písomnosti z roku 1583 je slovné spojenie s rovnakým významom zapísané ako „yak muozieme pomniety“ – jak môžeme pomneti). Okrem uvedených prípadov toto sloveso nájdeme tiež v knihe s názvom Cantvs catholici – Katolícky spevník, ktorú zostavil a anonymne vydal slovenský básnik Benedikt Sőlőši v roku 1655 (v tvare: „pomni“, teda: pamätaj).

Avšak zatiaľ, čo v historických archívnych dokumentoch možno nájsť sloveso pomnieť v mnohých podobách, výraz pomník sa preukázateľne používa až od čias Štúrovej slovenčiny, teda od 40. tych rokov 19. storočia, v rámci ktorej sa toto slovo zapisovalo ako: „pomňík“ (súčasnú podobu nadobudlo neskôr, vďaka Hodžovsko-hattalovskej jazykovej reforme zo začiatku 50. tych rokov 19. storočia).

Obyvatelia dnešného územia Slovenska ale namiesto slova pomník v dávnejších dobách používali v rovnakom význame jeho náhrady – napríklad výraz „mohyla“, ktorý bol odvodený od praslovanského tvaru „mogyla“ a u nás sa dokázateľne vyskytuje od 13. storočia, slovo „hrobka“, písomne doložiteľné od 18. storočia, a starý latinský pojem „monumentum“, ktorý zdomácnil na súčasné „monument“ v 19. storočí.

Okrem spisovnej formy sa však na Slovensku uplatňujú i nárečové varianty tohto slova. Východniari vyslovujú a často aj zapisujú tento výraz bez dĺžňa ako „pomnik“, niekedy tiež používajú zdrobneniny „pomničёk“ a „pomnička“, odvodené od čechizmu „pomníček“.

Pripravil Mgr. Pavol Ičo

Literatúra:

BERNOLÁK, A.: Slowár Slowenskí Češko-Laťinsko-Ňemecko-Uherskí. 1825. Dostupný online: <http://www.juls.savba.sk/ediela/bernolak/>.
HALAGA, O. R.: Východoslovenský slovník: historicky dokumentovaný (921 – 1918); paralely české, slovenské ekvivalenty. II. diel, P – Ž. Košice: UNIVERSUM, 2002. 768 s. ISBN 80-89046-05-3.
JAROŠOVÁ, A. – BUZÁSSYOVÁ, K.: Slovník súčasného slovenského jazyka. H – L. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2011. 1087 s. ISBN 978-80-224-1172-1.
KRAJČOVIČ, R.: Vývin slovenského jazyka a dialektológia. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2009. 343 s. ISBN 80-223-2526-4.
KRÁLIK, Ľ.: Stručný etymologický slovník slovenčiny. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2015. 704 s. ISBN 978-80-224-1493-7.
MACHEK, V.: Etymologický slovník jazyka českého a slovenského. Praha: Vydavatelství ČSAV, 1957. 627 s.
MAJTÁN, M. (red.): Historický slovník slovenského jazyka I, A - J. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 1991. 535 s. ISBN 80-224-0228-1.
MAJTÁN, M. (red.): Historický slovník slovenského jazyka IV, P (poihrať sa – pytlovať). Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1995. 584 s. ISBN 80-224-0432-2.
PECIAR, Š.: Slovník slovenského jazyka. I. A –- K. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1959. 815 s.
PECIAR, Š.: Slovník slovenského jazyka. III. P – R. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1963. 912 s.
SMIEŠKOVÁ, E.: Malý frazeologický slovník. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1989 (5. vyd.). 272 s. ISBN 80-08-00009-0.
ŠTÚR, Ľ.: Náuka reči slovenskej. 1846. Dostupné online: <http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1808/Stur_Nauka-reci-slovenskej/1#axzz4lsUDzSCn>.

SLOVAK FUNERAL TV

Novinka na Slovensku

SAPaKS prináša objektivitu do spravodajstva

Reportáže, zaujímavosti, novinky z domova i zahraničia

Oblasť pohrebníctva zasahuje do životov všetkých občanov, každého mesta, každej, aj tej najmenšej obce. Pohrebníctvo patrí k životu podobne ako zdravotníctvo, pohreb je opakom narodenia, sprevádzajú ho podobné rituály, podobné i keď opačné emócie.

Zväčša sa o pohrebníctve hovorí na verejnosti a hlavne v médiách v súvislosti s obvineniami, podozreniami a ak všetko beží ako má, či dokonca sú ľudia spokojní so službami, médiá mlčia. I preto sa rozhodla SAPaKS vytvoriť spravodajskú videosekciu, ktorá bude s profesionalitou a hlavne objektivitou informovať verejnosť o dianí v pohrebníctve.

Prvé reportáže už nájdete na našom portáli www.pohrebnictvo.sk v sekcii **Slovak Funeral TV**

Svoje námety nám môžete posielať do redakcie na sapaks@sapaks.sk, alebo telefonicky na 0903 716 024

Tajomstvá Izraelských pohrebísk

Haifa - Baháistické záhrady

Nikto nechce zomrieť. Dokonca ani ľudia, ktorí chcú ísť do neba, nechcú zomrieť, aby sa tam dostali! To nám pripomína Steva Jobsa. Často sa nad tým zamýšľame. AJ dnes sú teda na mieste nasledujúce otázky: Prečo túžime a naháňame sa za istotami a istotu smrti sa snažíme ignorovať? Prečo je smrť tak zvláštna? Je smrť rovnaká pre každého?

Aby som povedal pravdu, nedokázal som presne odpovedať na položené otázky. Avšak veľmi som si prial poznať odpovede. Túžba poznania ma inšpirovala k vycestovaniu do svätej zeme – Izraelu. Nemalo ísť o bežný výlet s cestovnou kanceláriou po stopách viery. Vnútorný hlas mi našepkával, že okrem spoznania krajiny a ľudí v nej žijúcich, budem hľadať aspoň čiastočné odpovede na nezodpovedané otázky.

Prvé kroky po prílete z Košíc do Tel Avivu ma viedli na sever do prímorského mestečka Caesarea. Plážou tiahnuci sa akvadukt jednoznačne deklaroval, že prítomnosť Rimanov bude zreteľná aj inde. Odpovede však neprichádzali, a preto ďalšou zastávkou bolo prístavné mesto Hajfa. Odtiaľ, z úbočia hory Karmel, sa ukázal nádherný výhľad na Baháístické záhrady. Ku kresťanom, židom a moslimom sa pridalo i náboženstvo bahái. Každá viera má svoje učenie a napriek odlišnostiam dokážu ich prívrženci spoločne žiť v jednom meste. Avšak, odpočívajú nebohí spoločne aj po smrti?

Sefed - dvojhrobka s kupolou

Odpoveď ležala vedľa hlavnej cesty vedúcej k prístavu. Ako prvý sa ukázal cintorín moslimov. Nasledovalo miesto odpočinku gréckokatolíkov, potom starý židovský a následne vojenský cintorín. Nič také, ako spoločný cintorín pre všetky vyznania viery. Dokonca aj na mieste posledného odpočinku hrdých vojakov boli pochovaní výlučne Nemci. Množstvo otázok sa razom formovalo do jednej. Čo mi prezradí ďalšie mesto?

Starodávna križiacka pevnosť obohnaná hradbami strácajúcimi sa v morských vlnách. Aj takto by sa dalo opísať mesto Akko, kde stoja vedľa seba kostoly, synagógy i turecké kúpele. Podvečer dával Arabským uličkám starobylého mestečka nezameniteľný ráz. Aj keď sa mi nepodarilo nájsť pohrebisko, z ktorého by sa dalo všeličo vydedukovať, nasledujúci deň mal túto stratu vynahradiť.

Menej známe mesto Safed malo rozhodne čo ponúknuť. Krivolaké kamenné uličky starého mesta ma priviedli na miesto, ktoré som hľadal. Pohrebné jaskyne a tisíce hrobov jasne dokazovali veľkosť histórie židovského dedičstva.

Už na prvý pohľad bolo zjavné, že cintorín je rozdelený na starú a novú časť. Samozrejme, že som sa vybral po stopách histórie k nápadne modrým náhrobkom. Ako som zistil, výrazne modrá farba na prevažne neoznačených hroboch poukazovala na rabínov a slávnych kabalistov. Práve Safed bol centrom kabalizmus, teda vyznávania židovského mysticizmu. Kým teoretický kabalisti usilovali o poznanie, praktici sú spájaní z kozmológiou, mágiou a snahou o urýchlenie príchodu Mesiáša na zem.

Zaujímavá bola aj dvojhrobka zastrešená modrou kupolou. V nej spočívajú ostatky proroka Jehošua Ben Hannia a rabína Pinhasa Ben Jaira úzko spojovaného s Talmudom. Tento výklad židovského zákona je kolektívne dielo približne 3 500 autorov a vznikal niekoľko sto rokov.

Ďalší veľmi navštevovaný hrob patrí rabínovi a otcovi súčasnej kabali, Isaacovi Luria, ktorý je známejší pod menom Ari. Aj vďaka ďalším slávnym menám navštevuje starý cintorín v Safede viac než 200 tisíc židovských pútnikov ročne.

Pohlad na Safed

Nová časť pohrebiska má už iný ráz. Hrobové miesta sú udržiavané. Často sú ich súčasťou náhrobné kamene s dlhým vytesaným textom. Jeho najvýraznejšiu časť tvorí meno, potom otcovo meno a označenie, či to bol jeho syn alebo dcéra. Priezviská nie sú vždy uvedené. Zriedkavejšie sa na niektorých náhrobkoch uvádza aj meno matky. Oveľa bežnejší je text obsahujúci chválu alebo úspechy zomrelého.

Zvláštne je aj zisťovanie dátumu úmrtia. Židia počítajú roky od stvorenia sveta, čo znamená, že rok 5778 zodpovedá nášmu občianskemu roku 2018. Na náhrobkoch sa však číslica 5 neuvádza a dátum je v skrátenej forme.

O náhrobkoch je ešte dôležité spomenúť, že vztýčenie náhrobného kameňa je starodávnym zvykom, ktorého začiatky siahajú ďaleko do doby patriarchov. Je znakom rešpektu voči zosnulému – aby ostatní poznali miesto posledného odpočinku danej osoby a aby ho neznesvätili. Táto tradícia pokračuje ešte aj v dnes.

Pietne miesto s modrými hrobmi by iste prezradilo oveľa viac. Čas utekal rýchlo, a tak som pokračoval ďalej na Golanské výšiny. Kombináciu krásnej prírody i histórie ponúkla rezervácia Banias s fantastickým vodopádom. Odtiaľ som sa presunul na hrad Nimrod. Podvečer patril mestám Kafarnaum, Kána Galilejská a Nazaret.

S úsvitom som vyrazil Západným brehom Jordánu do údolia Wadi Qelt. Púštna oblasť, známa z proroka Ezechiela ako údolie suchých kostí, stráži Grécky ortodoxný kláštor sv. Juraja. Ten je postavený v dych berúcej skalnatej krajine neďaleko najstaršieho mesta sveta – Jericha. Okrem nádherných pohľadov ukrýva kláštorná kaplnka kosti a lebky mníchov zavraždených Peržanmi v roku 614.

Navnadený názvom údolia som sa presunul pozdĺž Mŕtveho mora k majestátnej skale so starovekou pevnosťou. Masada patrí k najnavštevovanejším pamiatkam v krajine. Je symbolom nezlomnosti, sily a húževnatosti. Tento symbol odporu, ktorý tu v roku 73 kládli židovskí povstalci rímskej armáde je zároveň citadelou smrti. Prečo? Nedobytnú pevnosť obývala necelá tisícka povstalcov z prvej židovskej vojny proti Rimanom. Lucius Flavius Silva sa rozhodol vzbúrencov potrestať. Armáda o sile 15 000 vojakov začala obliehanie, počas ktorého postavila 114 metrov vysokú útočnú rampu. Vďaka nej sa presile podarilo prelomiť opevnenie. Keď však Rimania vstúpili do pevnosti, našli 960 mŕtvych mužov, žien a detí uprostred spálených budov. Prežili len dve ženy a päť detí. Ukryli sa v nádrži na vodu, aby pravdivo vypovedali o tom, čo sa stalo.

Tvárou v tvár smrti vyzval židovský vodca Eleazar Ben Jair svojich bratov vo viere k hromadnej samovražde. Judaizmus

Starý cintorín v Safede

Masada - Visutý palác

Hrob kabalistu a rabína Isaaca Luria

Údolie Suchých kostí

však samovraždu zakazuje. Obrancovia najprv zabili svoje ženy a deti. Potom spomedzi seba vylosovali desať mužov, a tí zabili všetkých ostatných. Ostatných desať vylosovali jedného, ktorý po zabití ostatných prepichol aj sám seba.

Po oboznámení sa s príbehom, som zamieril k mestu Hebron. Množstvo červených tabúľ upozorňovalo na zónu ohrozenia života, ktorú spravuje Palestína. Krátkodobé ignorovanie výstrahy malo za následok lietanie kameňov a iných predmetov smerom k autu. Aj keď túžba navštíviť cintorín v srdci Palestíny bola veľká, netúžil som sa naň dostať ako mŕtvy.

Oveľa bezpečnejšie som sa cítil v Betleheme. Moje prvé kroky smerovali k Izraelskému bezpečnostnému plotu, pri ktorom sa rozprestierala nekropola. Neupravenosť a špina pripomínala skôr skládku, než miesto posledného odpočinku arabov. Mesto narodenia Spasiteľa na mňa nespravilo veľký dojem...

Ďalší deň patril 9 km vzdialenému Jeruzalemu. Po absolvovaní kontroly ozbrojenou strážou som si to namieril rovno k pietnemu miestu, kde spočívajú ostatky Oskara Schindlera. Tento kresťanský cintorín, ležiaci v tesnej blízkosti hradieb starého mesta, bol riadne upravený. Celkovo vyžaroval pokoj a pietu, ak opomeniem medzi hrobmi pobehujúcu hydinu.

Blízka Sionská brána ma vtiahla do jedinečného mesta s obrovským významom pre kresťanov, židov i moslimov. Z množstva pamiatok spomeniem jedno z najsvätejších miest kresťanstva. Chrám Božieho hrobu sa neskrýva v žiadnej honosnej stavbe. Stojí uprostred hustej zástavby v kresťanskej štvrti. Vyrástol na mieste Ježišovho ukrižovania, pochovania a zmŕtvychvstania – na Golgote. V chráme sa nachádza Kameň pomazania. Podľa tradície naň položili Kristove telo po zložení z kríža.

Priamo pod väčšou kupolou kostola sa nachádza menšia stavba ukrývajúca Boží hrob. Medzi stĺpmi vzadu za Božím hrobom sa nachádza hrobka Jozefa z Arimatie. Dá sa do nej dostať malým priechodom cez kaplnku Sýrčanov. Faktom však je, že celkovo najsvätejšie miesto stratilo atmosféru. Môžu za to davy turistov a všadeprítomná gýčová výzdoba.

Uprostred Chrámovej hory stojí Zlatá brána, ktorou sa nedá prejsť. Sultán Sulejman I. ju dal v roku 1541 zamurovať, údajne preto, aby predišiel príchodu Mesiáša a vzkrieseniu mŕtvych.

Medzi hrobmi pobehujúca hydina

V chráme sa nachádza Kameň pomazania Pána

Chrám Božieho hrobu

Pohľad na Tel Aviv

Ten má podľa židovskej tradície vstúpiť do Jeruzalemu práve tadiaľto. Priamo pod bránou a hradbami sa rozprestiera moslimský cintorín. Rozhodne ide o najlepšie upravené miesto zo všetkých arabských miest odpočinku, ktoré som navštívil.

Hádam najznámejší pohľad na sväté mesto s neodmysliteľnou zlatou kupolou pritiahlo moju pozornosť aj pre niečo iné. K vyhliadke som sa dostal strmou cestou vedúcou popri Getsemanskej záhrade. Predo mnou sa rozprestieral panoramatický pohľad na Jeruzalem. Priamo podo mnou sa nachádzal židovský cintorín. Čistota nechýbala, no množstvo hrobov skôr pripomínalo kamenné sídlisko mŕtvych. Následne som opustil historickú časť a nechal som sa zlákať Izraelským múzeom. Nesmierne rozsiahly komplex ponúkal nespočetné množstvo zaujímavých exponátov. V exteriéri ma zaujala hrobka zo Samárie z tretieho storočia pred Kristom. Predovšetkým interiér má čo ponúknuť.

Najstarší exponát lebky v múzeu má viac než 250 tisíc rokov a ide o Galilejskeho muža. Názor odborníkov sa však rozchádza v tom, či ide skutočne o muža. Isté indície naznačujú, že lebka mohla patriť aj žene. Aj ďalšie extrémne staré hroby dnes pomáhajú expertom pri sledovaní nášho druhu – Homo sapiens. Ako som sa dozvedel, títo moderní ľudia žili na území Izraelu oveľa skôr, než Neandertálci prišli z Európy. Tieto dva druhy mohli dokonca určitý čas existovať spolu. Pochovávali svojich mŕtvych rovnakým spôsobom – hlavne v embryonálnej polohe. Tá symbolizovala návrat do maternice alebo večný spánok. Nájdené dary a stopy ohňa poukazujú na začiatok pohrebných rituálov.

Lebka galilejského muža

Veľmi pekne bola spracovaná aj expozícia zachytávajúca rekonštrukciu pohrebnej jaskyne s darmi. A ako to v šiestom storočí s pochovávaním bolo? V Judsku sa pochovávalo hlavne v skalnatých rodinných pohrebných jaskyniach, ktoré sa používali niekoľko generácií. Telá boli položené na opierku na lavičkách vytesaných pozdĺž stien. Keď sa telo rozložilo, kosti a pohrebné dary boli odstránené do úložnej jamy vykopanej v podlahe miestnosti. Lavice sa ponechávali voľné na uloženie nových tiel.

Izraelské múzeum má vytvorený priestor aj pre exponáty dokumentujúce niekdajšie i súčasné zvyky pri pochovávaní Židov. Okrem toho si návštevník môže obzrieť aj pohrebný kočiar a množstvo ďalších zaujímavostí. Prehliadka rozhodne stála za to. Zaslúžila by si oveľa viac času. Jeden deň postačí len na zbežné pozretie celého komplexu.

Posledný deň mal patriť metropole Tel Aviv. Okrem prechádzky po pláži zaliatej januárovým slnkom som mal v pláne navštíviť malý cintorín Jozefa Trumpeldora. Tento národný hrdina pomáhal židovským prisťahovalcom usadiť sa na území terajšieho Izraelu. Jeho filozofiou bol výrok: „Na ničom nezáleží, ak môžem položiť život za našu krajinu.“ Hrob hrdinu som však už nevidel. Vďaka bezchybnej a extrémne rýchlej práci odťahovej služby som posledné hodiny venoval pátraniu po aute z požičovne.

Nakoniec všetko dobre dopadlo. Počas letu domov som uvažoval, či mi návšteva Svätej zeme dala odpovede na otázky. Myslím, že minimálne na poslednú som našiel odpoveď. Smrť je rovnaká pre každého. Len viera prepletená s tradíciami vytvorila rozdiel. Rozdiel, ktorý je vidieť na každom separátnom cintoríne v Izraeli. A pritom telesná schránka kresťana, žida, či moslima sa časom premení na prach, ktorý pohlti naša spoločná Zem.

Pripravil Jaroslav Šleboda - JADRO

Múzeum Izrael - pohrebný koč

Rekonštrukcia pohrebnej jaskyne

Potrebujete zohnať chladiace a mraziace boxy pre zosnulých? Andrea Horáková z Českej republiky Vám vie na kľúč dodať kvalitné zariadenia, ktoré spĺňajú zákonom stanovené teplotné požiadavky, majú jednoduchú inštaláciu, nie je ich nutné napájať na odpad a majú individuálne riešenia podľa požiadaviek zákazníkov.

Rozhovor

Ako ste sa dostali k predaju chladiacich a mraziacich boxov?
Moja mama vlastní už 25 rokov pohrebnú službu a keď v roku 2017 v Českej republike začal platiť nový pohrebný zákon, sama potrebovala zohnať chladiace a mraziace boxy pre zosnulých. Vtedy nám pomohol jeden zohnať manžel, ktorý robí vodu, teplo, plyn a sú mu blízke aj tepelné čerpadlá. Rozmýšľali sme však nad tým, ako pomôcť aj ostatným pohrebným a kremačným službám, ktoré potrebujú spĺňať nové legislatívne kritériá a začali sme tieto boxy dovážať zo zahraničia.

Odkiaľ pochádzajú chladiace a mraziace boxy, ktoré ponúkate?
Chladiace a mraziace boxy nám z Ruska dováža ostravská firma Nosreti Group. Zabezpečujeme nielen dovoz, ale aj inštaláciu chladiacich a mraziacich boxov. Boxy dovážame rozmontované na palete, takže nie je problém s ich manipuláciou, prejdú všetkými dverami a montujú sa až na mieste. Potom sa všetky spoje zasilikónujú, aby spĺňali všetky hygienické požiadavky.

Aké sú hlavné výhody vašich chladiacich a mraziacich zariadení?
Výhodou našich chladiacich a mraziacich boxov okrem toho, že spĺňajú teplotné požiadavky dané zákonom platným od 1. 9. 2017, je ich jednoduchá inštalácia, nakoľko nie je nutné ich priame napojenie na odpad. Základný chladiaci a mraziaci box má kapacitu na 4 telá zosnulých, ale dá sa rozšíriť na 8 a viac tiel. Čiže, ak sa Vám v podnikaní bude dariť a vám vzniknú vyššie potreby na kapacitu, nie je potrebné kupovať nové chladiace a mraziace zariadenie, ale viete rozšíriť pôvodné. Boxy sú navrhované tak, aby spĺňali zákonom danú teplotnú normu, čo je v Čechách do 5 stupňov chladenie a mínus 10 stupňov mrazenie.

Sú nejaké špecifické technické požiadavky na umiestnenie chladiaceho a mraziaceho boxu pre zosnulého?
Základný chladiaci a mraziaci box má rozmery 2 x 2,5 metra, čiže sa v ňom dá bez problémov manipulovať s dvomi vozíkmi, pričom každý vozík má kapacitu 2 rakvy. Nakoľko naše boxy majú podlahu, tak môžu byť umiestnené prakticky kdekoľvek. Samozrejme, pokiaľ sú boxy umiestnené v uzavretej a kvalitne zaizolovanej miestnosti, tak je to lepšie pre prevádzku boxu a jeho ďalšie náklady na prevádzku. Pripojenie je na klasických 220 V, mraziaci box má spotrebu 1,5 kilowatov a chladiaci box necelých 900 watov. Spotreba závisí od počtu uložených zosnulých a tiež od toho, ako často otvárate dvere, či denne idete dvakrát, alebo 30 krát.

Koľko stojí jeden chladiaci alebo mraziaci box?
Chladiaci box na 4 rakvy vychádza na 90 000 Kč bez dph a mraziaci na 100 000 Kč bez dph. Dopyt po týchto produktoch je v týchto dňoch vysoký, nakoľko všetky kremačné a pohrebné služby potrebujú mať chladiace a mraziace boxy v súvislosti s novou vyhláškou. K boxom predávame taktiež vozíky s kapacitou 2 rakvy za 5 000 Kč.

Viete zabezpečiť dovoz chladiacich a mraziacich boxov aj na Slovensko?
Samozrejme. Na medzinárodnom veľtrhu pohrebníctva vo Výstavisku Lysá nad Labem v Českej republike sme predali viaceré chladiace a mraziace boxy a viaceré si kúpili aj na Slovensko. Dopravu sme zabezpečili za 80 eur.

Čo by mal ešte vedieť ten, kto potrebuje takýto box a chcel by si ho objednať?
Hlavne by mal vedieť, akú má potrebu na uskladnenie zosnulých, aby neskôr nezistil, že si kúpil malý, alebo veľký box. Potom si už stačí zariadenie objednať a ostatné už spravíme my.

Marcel Lincényi

Pohrebníctvo Ecker používa spomienkové stránky

V mesiaci január 2017 sme vďaka spomienkovým stránkam zvýšili návštevnosť našej webstránky o 7 440 návštevníkov. Zákazníci našej pohrebnej služby si na spomienkové stránky zvykli a veľmi si ich pochvaľujú.

Vladimír Ecker, majiteľ Pohrebníctva Ecker.

Viac informácií o spomienkových stránkach nájdete na webstránke www.pohrebnictvo-ecker.sk alebo napíšte na martin@adstate.com .

adstate

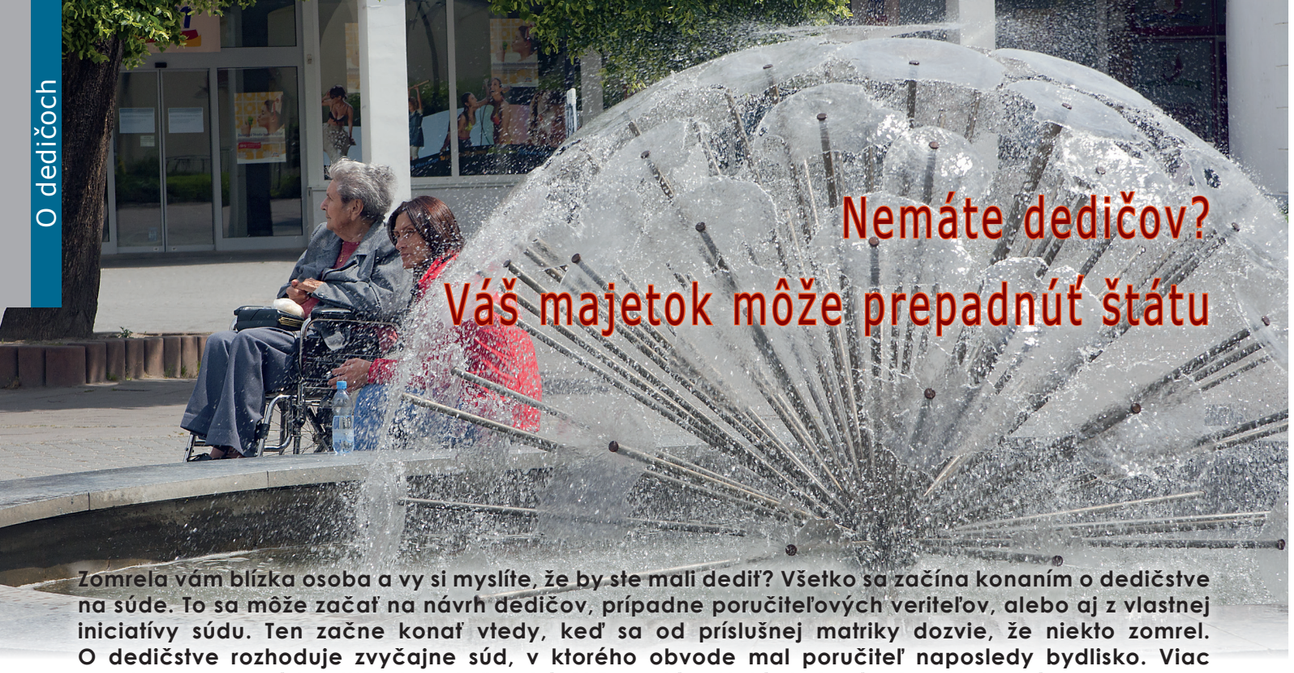

Nemáte dedičov?
Váš majetok môže prepadnúť štátu

Zomrela vám blízka osoba a vy si myslíte, že by ste mali dediť? Všetko sa začína konaním o dedičstve na súde. To sa môže začať na návrh dedičov, prípadne poručiteľových veriteľov, alebo aj z vlastnej iniciatívy súdu. Ten začne konať vtedy, keď sa od príslušnej matriky dozvie, že niekto zomrel. O dedičstve rozhoduje zvyčajne súd, v ktorého obvode mal poručiteľ naposledy bydlisko. Viac v rozhovore prezrádza JUDr. Ivan Lošonský, PhD., notár z Notárskeho úradu v Malackách.

Ako sa notár dozvie o úmrtí zosnulého? Kto vám spravidla nahlasuje toto úmrtie a s kým prednostne komunikujete?

Dedičské konanie je súdnym konaním, prináleží do právomoci súdov, ktorý vykonaním úkonov v konaní o dedičstve poverí notára ako súdneho komisára. V dedičskom konaní platí zásada oficiality, to znamená, že dedičské konanie zaháji súd aj bez návrhu - z úradnej povinnosti, akonáhle sa súd dozvie o úmrtí fyzickej osoby, alebo o jej vyhlásení za mŕtvu. Súd teda začne dedičské konanie aj keď nikto o takéto konanie nepožiada.

V praxi sa dedičské konanie začaté na návrh vyskytuje pomerne zriedka, napríklad v prípade dodatočného zistenia majetku poručiteľa v pôvodnom dedičskom konaní neprejednaného alebo prejednania nehnuteľného majetku osôb, ktoré neboli občanmi Slovenska. Môže však nastať aj situácia, že súd ešte nemá vedomosť o úmrtí fyzickej osoby a účastník dedičského konania chce nakladať s majetkom poručiteľa (čo nemôže bez rozhodnutia súdu), alebo sa dôvodne domnieva, že by sa tohto majetku mohol zmocniť iný spoludedič alebo tretia osoba a navrhne vykonanie neodkladného opatrenia, napríklad zapečatenie bytu, súpis vecí a podobne. Vo väčšine prípadov však súd zahájí dedičské konanie na základe oznámenia príslušnej matriky, ktorá úmrtie fyzickej osoby oznámi súdu v obvode, ktorého mala táto osoba trvalé bydlisko.

Kde všade „nazeráte“, aby ste zistili, akým majetkom disponoval zosnulý a čo bude predmetom dedičského konania?

Základom komplexného prejednania majetku poručiteľa v dedičskom konaní je súčinnosť účastníkov konania (dedičov) s notárom - súdnym komisárom. V rámci tzv. „predbežného vyšetrenia“ sa zisťujú všetky rozhodujúce skutočnosti, majúce vplyv na ďalší postup konania. V tejto časti dedičského konania sa zisťujú najmä osobné pomery poručiteľa, napríklad rodinný stav, existencia potomkov (potreba ustanovenia opatrovníkov maloletým či nesvojprávnym potomkom), zanechanie závetu alebo listiny o vydedení a tiež aj majetkové pomery poručiteľa. Na predbežné vyšetrenie sa spravidla predvoláva osoba uvedená na úmrtnom liste poručiteľa ako vybavovateľ jeho pohrebu. To však neznamená, že by notár - súdny komisár nekomunikoval aj s inými účastníkmi, pokiaľ sú mu známi alebo sa prihlásia, ktorí majú alebo môžu mať vedomosť o osobných a majetkových pomeroch poručiteľa.

Môže sa stať, že sa na nejaký účet či poistku zabudne? Mohol mať zosnulý tajný účet v banke či dokonca v inom štáte?

Určité informácie môže získať notár aj z verejne dostupných zdrojov, napríklad katastrálny portál centrálny depozitár cenných papierov (účet poručiteľa) a podobne. Na základe informácií od účastníkov notár - súdny komisár vykoná dožiadanie v príslušných inštitúciách. V praxi sa stáva, že účastníci navrhnú aj zisťovanie, či poručiteľ nemal vedené účty či iné produkty (o ktorých nemajú oni vedomosť) v rôznych bankách. Notár - súdny komisár vykoná dožiadanie, je však potrebné pripomenúť, že peňažné ústavy sú podnikateľskými subjektmi. Aj v prípade negatívneho výsledku, teda že poručiteľ nemá v banke vedené účty či iné produkty, je aj táto informácia spoplatnená a jej úhrada prenesená na dedičov vo forme náhrady hotových výdavkov. V prípade poistenia, ak je poistnou udalosťou smrť poisteného, vzniká právo na plnenie osobe určenej v poistnej zmluve. Ak nie je taká osoba určená, nadobudne toto právo manžel a ak ho niet, tak deti poisteného. Keď niet takýchto osôb, nadobúdajú toto právo rodičia poisteného. Pokiaľ ich niet, tak osoby, ktoré žili s poisteným najmenej jeden rok pred smrťou v spoločnej domácnosti a ktoré sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázané výživou na poisteného. Ak niet ani takých osôb, až potom nadobúdajú toto právo dedičia poručiteľa.

Čo sa deje zo zostatkom na bežnom účte v banke, alebo s poistnou zmluvou v poisťovni, ak nebohý majiteľ nemá žiadnych dedičov, prípadne ak neurčil oprávnenú osobu?

Predpokladmi dedenia sú smrť fyzickej osoby, existencia dedičstva, dedičský titul (či už zákon alebo závet) a spôsobilý dedič. V prípade, ak dedičstvo nenadobudne žiaden dedič, pripadne takéto dedičstvo štátu. Môže však nastať aj prípad, napríklad čiastočnej odúmrte, kedy poručiteľ zanechá platný závet, ktorým však urobil úpravu len o časti svojho majetku a nezanechal zákonných dedičov. Príkladom môže byť situácia, kedy poručiteľ, ktorý nemá žiadnych zákonných dedičov, závetom odkáže svoj byt závetnému dedičovi (ktorý dedičstvo prijme), ale ku dňu svojho úmrtia mal aj úspory vedené na účte v banke. Štátu pripadne táto časť jeho majetku - teda ako majetok závetom poručiteľa nepokrytý, ako odúmrť. V prípade odúmrte štát nie dedičom, a teda na neho neprechádzajú nároky na plnenie z poistnej zmluvy.

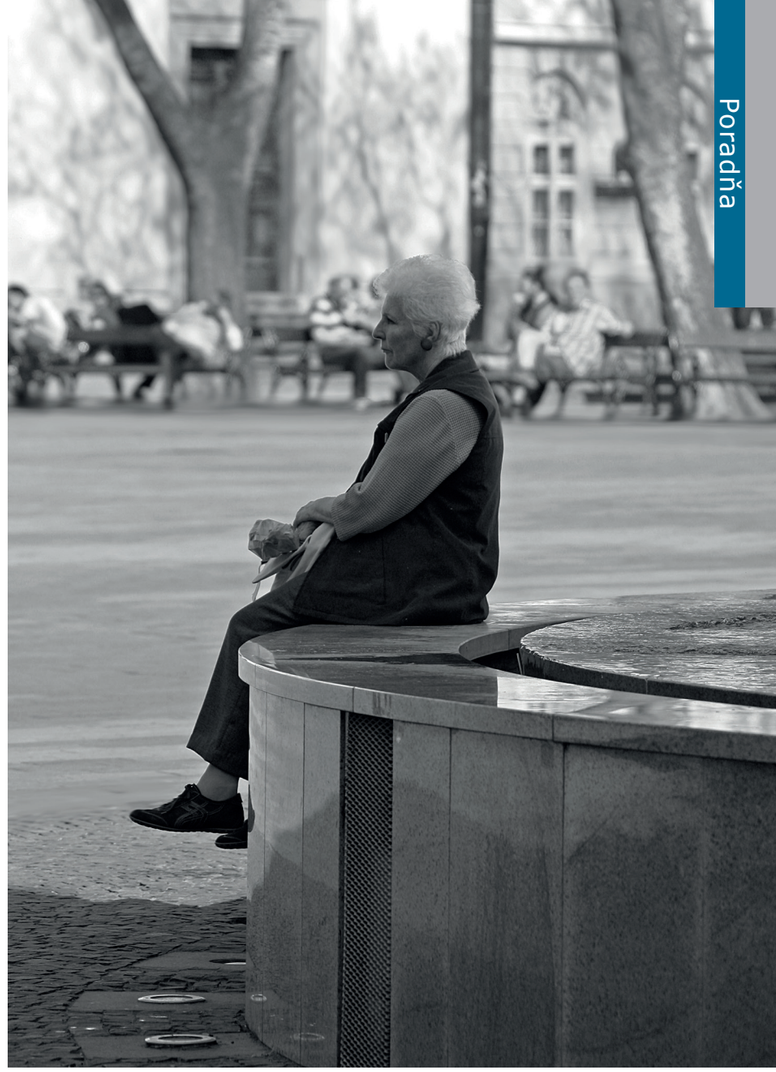

Ako dlho spravidla trvá dedičské konanie a kto všetko sa ho môže zúčastniť?

Dĺžka a priebeh dedičského konania je ovplyvňovaná viacerými faktormi. Objektívne sú to najmä lehoty, v ktorých vybavujú dožiadania notára - súdneho komisára, správy katastra, peňažné ústavy, družstvá či nájomcovia nehnuteľného majetku poručiteľa a žiaľ, aj úmrtie účastníka konania. Subjektívne dĺžku ovplyvňujú najmä úkony účastníkov, súčinnosť pri zisťovaní okruhu dedičov, rozsahu majetku, účasť či neúčasť na pojednávaniach, spor o existenciu dedičského titulu (platnosť závetu alebo listiny o vydedení), zápočet daru na dedičský podiel obdarovaného potomka a podobne. Dedičské konanie vykonávané notármi ako súdnymi komisármi je neverejné. Jeho účastníkmi sú tí, o ktorých sa možno domnievať, že sú dedičmi poručiteľa a ak ich niet tak štát. Veriteľ poručiteľa je účastníkom, ak sa vysporiadava jeho pohľadávka a pri likvidácii dedičstva. Ak poručiteľ zanechal majetok nepatrnej hodnoty, je účastníkom konania osoba, ktorá sa postarala o jeho pohreb a ktorej môže súd tento majetok vydať.

Môže o rozdelení dedičstva rozhodnúť priamo notár, alebo jedine súd?

Notár nemôže dedičstvo rozdeliť, môže navrhnúť dedičom alternatívy ich dohody o vyporiadaní dedičstva, prípadne poskytnúť korekcie tak, aby dohoda dedičov neodporovala zákonu alebo dobrým mravom. Osvedčenie o dedičstve , ktoré so súhlasom účastníkov vydá notár ak a) dedičstvo nadobudol jediný dedič, b) dedičstvo ktoré nenadobudol žiadny dedič pripadne štátu, c) dedičia sa vyporiadali medzi sebou dohodu (najčastejší prípad) d) dedičia uzavreli s veriteľmi dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov. V prípadoch nesúhlasu účastníkov s vydaním osvedčenia o dedičstve alebo ak o vyporiadaní dedičstva neuzavrú dedičia dohodu, rozhodne súd uznesením.

Je tam nejaká maximálna lehota, odkedy môžu príbuzní disponovať s účtom či životnou poistkou po zosnulom od jeho úmrtia? Môžu zostať takto nedotknuté finančné produkty v bankách či v poisťovni aj pár rokov?

Dedičstvo sa nadobúda okamihom smrti poručiteľa a právoplatným dedičským rozhodnutím sa preukáže (potvrdí) kto a v akom rozsahu nadobudol majetok poručiteľa. V praxi môže nastať prípad, že zostatok na účte poručiteľa je, z dôvodu dĺžky konania, nedotknutý aj niekoľko rokov. Poistné plnenie v drvivej väčšine prípadov nie je predmetom dedičstva a prináleží vymenovaným osobám v príbuzenskom vzťahu k poručiteľovi.

Čo v prípade manželov, ak majú zriadený samostatný či spoločný účet v banke a jeden z nich zomrie a majú spoločné bezpodielové spoluvlastníctvo? Nemajú potom dlhšie zablokovaný účet?

Takúto situáciu treba vždy posudzovať individuálne a to aj vzhľadom na pomery účastníkov prípadne pohľadávky veriteľov uplatnené v dedičskom konaní. Dedičia môžu veci patriace do dedičstva počas dedičského konania predať (napríklad motorové vozidlo), alebo urobiť iné opatrenia presahujúce rámec obvyklého hospodárenia len s privolením súdu. K druhej časti vašej otázky, v prípade zablokovania účtu, ktorého zostatok je predmetom bezpodielového spoluvlastníctva poručiteľa a jeho manželky, by súhlas pozostalej manželke s nakladaním v rozsahu jednej polovice zostatku ku dňu smrti poručiteľa, dal súd svojim uznesením.

Pripravila Zuzana Voštenáková

Jedinečná spomienka na svojich blízkych

Odtlačky prstov

TOPA

Kontakt: 0903 910 656
topa@topa.sk

www.topa.sk

Posledná vôľa

Dajte najavo svoje rozhodnutie pred smrťou

Chcete ponechať váš majetok, keď sa pominiete, niekomu z vašich blízkych príbuzných, alebo dokonca niekomu úplne cudziemu? Rozhodnúť o tom, kto a koľko dostane z vášho majetku po smrti, môžete ešte počas života pomocou závetu. Ak totiž nenecháte závet, majetok sa rozdelí podľa zákona. Vtedy je pravdepodobné, že naprázdno neobídu ani vaši príbuzní, ktorým by ste najradšej neodkázali ani cent, ale obísť ich jednoducho nemôžete.

Závet napísaný rukou bez uvedenia svedkov, chýbajúci dátum či podpis – toto sú najčastejšie chyby, ktoré môžu spôsobiť, že vaša posledná vôľa vyjde napriek vášmu úsiliu nazmar, dokument bude neplatný. Ak tomu chcete predísť, mali by ste zájsť za odborníkmi, notárom alebo právnikom, ktorí vám pomôžu ho profesionálne spísať

Závet vám notár vypátra

Ak chcete uchrániť svojich budúcich pozostalých pred spormi v rodine, vyriešte delenie majetku závetom. Ako pre časopis Slovenské pohrebníctvo potvrdil notár Peter Danczi z Notárskeho úradu v Nových Zámkoch, v praxi pociťuje zo strany klientov záujem o takéto služby. *„Najmä odkedy notári majú informačný systém, v ktorom sa ukladajú závety (Notársky centrálny register závetov – NCRza). Pri úmrtí a následnom prejednávaní dedičskej veci notár povinne skúma, či poručiteľ nezanechal závet a lustruje práve v tomto registri.“* Ak bol závet spísaný u notára, alebo bol uložený v notárskej úschove, určite elektronický systém vráti informáciu o tom, kde tento závet hľadať. Tým pádom je pre poručiteľa (ten, po kom sa dedí) zabezpečená istota, že sa na jeho závet v následnom dedičskom konaní nezabudne. Ak by ste po podpísaní závetu u notára spísali o nejaký čas ďalší vlastnoručný závet, tak tento neskorší závet ruší ten pôvodný závet, a to vo všetkých skutočnostiach, ktoré popri ňom nemôžu obstáť.

Zo zákona, či zo závetu? Rozhodnite sa

Dedenie zo zákona je podľa názoru Petra Dancziho nastavené pre väčšinu situácií spravodlivo a ľudia nemusia v drvivej väčšine vecí práve kvôli tomu spisovať závet. Existujú totiž dedičské skupiny, ktoré zohľadňujú rodinné pomery a blízkosť rodinných príslušníkov, a podľa toho im priznávajú podiel na dedičstve. V prvej dedičskej skupine dedia poručiteľove deti a manžel, a to každý z nich rovným dielom. V druhej dedičskej skupine dedia manžel, rodičia poručiteľa a tzv. spolužijúce osoby. V tretej dedičskej skupine dedia rovnakým dielom súrodenci poručiteľa a tzv. spolužijúce osoby. Vo štvrtej dedičskej skupine dedia rovnakým dielom prarodičia poručiteľa a ak nededí žiaden z nich, dedia rovnakým dielom ich deti.

Deti z poslednej vôle nevynecháte

Na verejnosti prevláda názor, že závet spisujú výlučne starší ľudia, čo však podľa skúseností Petra Dancziho nie je pravda. Mnoho dvadsať a tridsaťročných vyhľadáva jeho kanceláriu, aby si poriešili dedenie, pokiaľ nemajú napríklad deti. Ak deti máte a v závete by ste ich obišli, pred súdom by ste nepochodili. *„Deti majú zaručený podiel na dedičstve a sú neopomenuteľnými dedičmi. Ak by ste ako poručiteľ vynechali v závete dieťa, môže takéto vynechané (opomenuté) dieťa žiadať svoj podiel: maloleté dieťa celý zákonný dedičský podiel, plnoleté dieťa polovicu svojho zákonného dedičského podielu,“* tvrdí notár.

Tri formy závetu. Ktorý si zvolíte?

Pri spisovaní závetu je dôležité dodržať náležitosti stanovené zákonom. V každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok podpísania, inak je neplatný. Z obsahovej stránky musí uvádzať aj určenie osoby, ktorá v závete disponuje s majetkom a samotný právny úkon, tzn. ako táto osoba, závetca, chce, aby sa po ňom dedilo. Na Slovensku podľa Petra Dancziho existujú tri formy závetu. *„Závet spísaný vlastnou rukou musí byť spísaný celý vlastnou rukou závetcu a závetca k nemu musí pripojiť svoj podpis. V prípade, ak by spísal závet na počítači a vytlačil ho alebo by za neho spísal závet niekto iný, musí závetca pred dvoma súčasne prítomnými svedkami vyhlásiť, že táto listina je jeho závetom a podpísať ho, pričom svedkovia sa musia podpísať tiež,“* objasňuje notár. Tieto prvé dve formy sú veľmi rýchlo spísateľné, obvykle ani nič nestoja, avšak hrozí riziko, že ako závetca v ňom urobíte formálnu alebo obsahovú chybu a závet bude tak neplatný. Alebo sa môže stať, že závet sa jednoducho stratí a neobjaví sa po vašej smrti.

Notárska zápisnica vás ochráni

Pri tretej forme, závet spísaný v notárskej zápisnici, sú tieto riziká úplne odstránené. *„Notár ako právnik právnu chybu neurobí. Každý závet je registrovaný v Notárskom centrálnom registri závetov a v dedičskom konaní sa určite objaví,“* upozorňuje notár. Spísanie závetu u notára či advokáta nie je samozrejme zadarmo, iba oni môžu poskytovať právne služby za odmenu. Obvyklá cena za závet sa podľa Petra Dancziho pohybuje okolo 50 eur s daňou z pridanej hodnoty, pričom v týchto poplatkoch sú zahrnuté aj všetky registrácie. Bezpečnosť pri takejto forme zvyšuje aj to, že skutočnosti uvedené v listinách notára sa považujú za pravdivé.

Keby niekto chcel namietať, že notársku zápisnicu nepodpísal závetca, musel by to na súde preukázať. Dedičia sa tak nemusia brániť. Pri ostatných formách (nie notárskych zápisniciach) by muselo byť preukázané, že naozaj závetca závet podpísal. Ak však máte ako závetca napríklad svojho advokáta, existuje aj možnosť uložiť závet spísaný ním alebo kýmkoľvek do úschovy

notára. Cena za úschovu je však približne vo výške spísania nového závetu notárom, a preto väčšinou klienti využívajú možnosť nechať si závet spísať notárom.

Doklady potrebné k závetu

Čo všetko potrebujete doložiť notárovi k spísaniu závetu? Obvykle stačí podľa Petra Dancziho predložiť občiansky preukaz a údaje dedičov. Ak však nechcete odkázať celý svoj majetok dedičom, ale chcete ho rozdeliť, je vhodné mať nejaké údaje o tomto vašom majetku, ktorý vlastníte. Napríklad notárovi by ste mali doložiť číslo účtu, osvedčenia o evidencii od motorových vozidiel, listy vlastníctva od nehnuteľností a podobne. *„Na základe týchto listín síce závet spíšeme, ale neoverujeme až tak dôkladne, či ako poručiteľ tento majetok naozaj vlastníte, ako keby sme vám napríklad robili zmluvu. Je to aj najmä kvôli tomu, že závet je vyhlásenie vôle vás ako závetcu a my ho spisujeme podľa vašich pokynov. Je plne vo vašej kompetencii,“* tvrdí notár. V závete poručiteľ ustanoví dedičov, prípadne určí ich podiely alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť. Ak nie sú podiely viacerých dedičov v závete určené, platí, že podiely sú rovnaké. Akékoľvek podmienky pripojené k závetu nemajú právne následky. Napríklad podmienka typu: *„Darujem dom môjmu synovi Jánovi za podmienky, že ho bude riadne obhospodarovať a postará sa o mňa,“* bude neplatná.

Majetok môžete aj rozdeliť

Ako závetca máte aj po spísaní závetu plnú kontrolu nad svojim majetkom. Ako radí Peter Danczi, môžete sa rozhodnúť, že časť vášho majetku bude dedená zo závetu, zostávajúcu časť v závete vôbec nebudete riešiť a v prípade vášho úmrtia na tento majetok nastúpi zákonné dedenie. *„Vtedy pri prejednávaní dedičstva prizveme na dedičstvo aj závetných aj zákonných dedičov. Budeme postupovať tak, že závetným dedičom pripadne majetok zo závetu a zákonným ostatný majetok. Takáto situácia môže nastať napríklad aj vtedy, ak by dedič zo závetu zomrel alebo z iného dôvodu nededil a v závete nebol ustanovený náhradný dedič,“* objasňuje Peter Danczi. Vtedy miesto tohto dediča nastupuje napríklad tiež zákonné dedenie. A pri prijímaní alebo odmietaní dedičstva má každý dedič možnosť dedičstvo prijať alebo odmietnuť, je to individuálna vôľa každého z nich.

Zdroj: Notársky úrad Petra Danziho, Nové Zámky, www.notar-nz.sk
Pripravila Zuzana Voštenáková

Praktické rady

Ako sa postupuje pri dedení

- Dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.
- Ak nezíska dedičstvo dedič zo závetu, dedí sa zo zákona.
- Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšnú časť dedičia zo zákona.
- Dedičstvo, ktoré nenadobudne žiadny dedič, pripadne štátu.

Každý závet musí obsahovať

- údaje o poručiteľovi – meno, priezvisko, dátum narodenia, prípadne rodné číslo, trvalé bydlisko,
- údaje o závetných dedičoch – meno, priezvisko, dátum narodenia, prípadne rodné číslo, trvalé bydlisko,
- určenie vecí a práv, ktoré majú závetným dedičom pripadnúť alebo určenie podielov z dedičstva, ktoré majú dedičia nadobudnúť; ak nie sú podiely viacerých dedičov v závete určené, platí, že podiely sú rovnaké,
- deň, mesiac a rok, kedy bol závet podpísaný,
- vlastnoručný podpis poručiteľa.

Poručiteľ môže závet zriadiť tak, že:

- ho napíše vlastnou rukou,
- zriadi závet vo forme notárskej zápisnice,
- môže ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov.

Zrušenie závetu

- Ten, kto zriadil závet, až do svojej smrti má možnosť zmeniť svoj názor a upraviť spôsob dedenia majetku iným spôsobom.
- Poručiteľ môže zriadiť nový platný závet, popri ktorom nemôže predchádzajúci závet obstáť.
- Poručiteľ má možnosť svoj závet odvolať.
- Posledným spôsobom zrušenia závetu je fyzické zničenie listiny, na ktorej bol závet napísaný, poručiteľom.

Pamätník Červenej armády v obci Zohor je zrekonštruovaný, pietna spomienka pokračovala pri pamätníku amerických letcov

Slávnostné odhalenie zrekonštruovaného Pamätníka Červenej armády v obci Zohor sa uskutočnilo 19. mája 2018 o 15:00 v obci Zohor. Ide o Pamätník Červenej armády venovaný 16 príslušníkom Červenej armády. Pietnej pamiatky sa zúčastnili zástupca veliteľa Vzdušných síl Ozbrojených síl SR brigádny generál Miroslav Lorinc, Jana Kráľová z Ministerstva vnútra SR, prvý tajomník Veľvyslanectva Ruskej federácie v SR Nikolaj Ryžov, tretí tajomník Oleg Garšin, vojenský pridelenec Veľvyslanectva USA v SR pplk. Jonathann Dunn, letecký pridelenec USA v SR mjr. Adrian Patrascu, akademický sochár Alojz Drahoš, Stanislav Orovnický s doprovodom z Kamenárstva Šamorín, hostia a obyvatelia Zohora.

Finančne sa na obnove Pamätníka podieľali Ministerstvo vnútra SR, Veľvyslanectvo Ruskej Federácie v Slovenskej republike, Bratislavský samosprávny kraj, Obec Zohor a OZ Zohor včera a dnes.

Pomník je umiestnený na miestnom cintoríne v obci Zohor, pri kostole. Po niekoľkomesačnom snažení sa minulý rok uskutočnili finálne práce pri jeho obnove. Snahou rezortu vnútra i obce bolo jeho obnovou poukázať a nezabudnúť na historické udalosti a najmä na obete druhej svetovej vojny vo všeobecnosti, ale aj vo vzťahu k obci Zohor. Pri oslobodzovaní Zohora zahynulo 16 vojakov ČA. Na pomník bol umiestnený nasledovný text:

“S vďakou a úctou spomíname na šestnástich padlých vojakov Červenej armády, ktorí bojovali za slobodu a nezávislosť Sovietskeho zväzu a Československej republiky. Položiť vlastný život je veľká obeta. Dnes žijeme a ochraňujeme naše deti pred extrémizmom, aby aj ony mohli žiť.“

Samotné podujatie pokračovalo po presune k pomníku dvoch amerických letcov Merton Hajgk a John Fassnacht, ktorí zahynuli pri páde poškodeného lietadla, ktoré sa zúčastnilo náletu určeného k zničeniu zásob pohonných hmôt v priestore mesta Viedeň. Položením vencov na oboch miestach tak účastníci deklarovali otvorenosť vzájomných vzťahov USA a Ruska k druhej svetovej vojne. Po 17 hodine sa dvojnásobná pietna spomienka v lokalite obce Zohor skončila.

Pavel Ondera

ERA®

Pohrebné služby

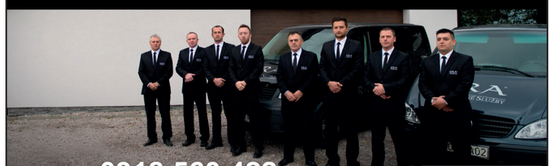

Non stop **0918 560 422**

www.psera.sk

Krátka 7, Prešov | 17. Novembra 68, Sabinov | Doliny 38, Veľký Šariš

Pohrebné a cintorínske služby Peter Pastorok

Poskytujeme kompletné služby:

Levice, Vojenská 4
Železovce, Cintorínska 3
Kalná nad Hronom, Viničná 32

NEPRETRŽITÁ SLUŽBA

Levice - 0917 774 976
Železovce - 0908 766 897
Kalná n. Hronom - 0903 729 383

Pohrebné služby LAuK

Jednotka na celom území okresu Žilina

Európska kvalita
Pohrebné i cintorínske služby

www.lauk.sk

Nepretržitá služba: **0905 431 389**
Kancelária: **41/568 33 34**

Pohrebníctvo Ecker

Kompletné pohrebné služby

Poskytujeme služby v okresoch
Malacky - Skalica - Senica

www.pohrebnictvo-ecker.sk

Kontakt: 34/772 2495
NON STOP: 0905 522 662, 0905 522 663

TOPA

ECO – URNA

www.topa.sk

Urna je vyrobená z ekologicky rozložiteľných materiálov

Kontakt: 0903 910 656
topa@topa.sk

Profesionálna pohrebná služba
Ladislav Stríž

NON STOP 0903 765 309
www.pohrebnasluzba.sk

Tri generácie v pohrebníctve
60 rokov skúseností a praxe

Trojičné námestie 12
Podunajské Biskupice
Bratislava

DOMINE

POHREBNÉ SLUŽBY
TEMETKEZÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Nám.Á.Vámbéryho 53/10B, 929 01 **Dunajská Streda**
NON STOP 0917 464 354, 031 550 11 31, www.domine.sk

TOPA.sk

FIRMA TOPA PREDSTAVUJE SVOJU NOVINKU

MEDZI SPOMIENKOVÝMI PREDMETMI.

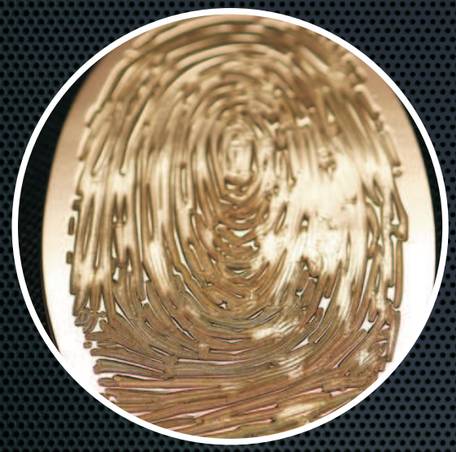

“ **TOPA Touch** sú prívesky vyrobené zo zlata, alebo striebra, v ktorých sa nachádza originálny odtlačok prsta milovanej osoby. Tieto neobyčajné prívesky zároveň pozostalých „fyzicky„ spájajú s ich milovanou osobou, ktorá opustila tento svet.”

TOPA Touch Memory dáva pozostalým pocit že ich milovaná zosnulá osoba je stále pri nich, a preto by tieto prívesky nemali chýbať v ponuke všetkých kvalitných pohrebných služieb, ktorým záleží na pocitoch pozostalých a chcú im ich trápenie zo straty ich milovaných aspoň trošku utíšiť.

Bližšie informácie ohľadom spolupráce s nami nás neváhajte kontaktovať: **0903 910 656** topa@topa.sk

IV. ročník medzinárodnej výstavy pohrebníctva

SLOVAK FUNERAL

8. - 10. 11. 2018 - EXPO CENTER - TRENČÍN

SAPaKS
Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb

EXPO CENTER TRENČÍN

Slovak Funeral významne prepája západný a východný trh v oblasti pohrebníctva

Výstava určená pre odbornú i laickú verejnosť

Výroba
- Čalúnenia, doplnky
- Chladiace a manipulačné zariadenia
- Schránky pre zosnulých, rakvy, urny

Obce, firmy
- Technika pre výkopové práce
- Vybavenie domov smútku, výzdoba
- Softvérové produkty pre správu cintorínov

Občania
- Floristika, výsadba na hroboch
- Údržba hrobov, výzdoba, doplnky

- Smútočná hudba
- Prevozná technika
- Kremačná technika
- Ošetrovanie kameňa
- Ikebany, vence, kytice
- Spomienkové predmety
- Kameň, náhrobky, doplnky
- Poistenie nákladov na pohreb
- Ekológia, rakvy, urny, cintoríny
- Písmomaliarstvo, rytecké práce
- Ozvučovacia a osvetľovacia technika
- Deratizácia, dezinsekcia, dezinfekcia